

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ для студентів напряму підготовки 6.030601 «Менеджмент»

ЗМІСТ І ЗАВДАННЯ КУРСУ

Мета дисципліни — сформувати ринково-орієнтований економічний світогляд учасника суспільного виробництва, здатного до наукової чи практичної підприємницької діяльності економіста; допомогти йому оволодіти універсальним інструментарієм прийняття раціональних господарських рішень.

Міжнародні економічні відносини (МЕВ) є важливим компонентом загальної системи економічних відносин.

Предметом міжнародних економічних відносин є як самі економічні зв'язки між господарюючими суб'єктами різних країн, так і механізми реалізації цих зв'язків. У центрі уваги міжнародних економічних відносин перебувають: міжнародний поділ праці, який є основою розвитку МЕВ; міжнародна виробнича кооперація; міжнародна торгівля товарами, послугами, валютно-фінансовими ресурсами; переміщення капіталів та зарубіжних інвестицій, їх перерозподіл; міжнародний рух робочої сили; науково-технічний обмін між країнами; міжнародні валютні, фінансові та кредитні відносини; міжнародна конкурентоспроможність країн; міжнародна економічна інтеграція.

Вивчення дисципліни "Міжнародні економічні відносини" спирається на знання таких дисциплін, як: "Основи економічної теорії", "Історія економічної думки", "Макроекономіка", "Мікроекономіка", "Основи менеджменту", "Економіка підприємства", "Фінанси підприємства" тощо.

Знання та вміння, отримані під час вивчення даної навчальної дисципліни, будуть використані під час вивчення інших дисциплін професійної та практичної підготовки фахівця.

Одне з важливих завдань курсу — скласти уявлення про те, що на реалізацію міжнародних економічних відносин мають вплив соціально-економічні, політичні, правові фактори тощо, а на сучасному етапі їх розвитку все більшого значення набувають фактори, які створюються з боку міждержавного, наднаціонального регулювання.

Модуль 1. Теоретичні та методологічні основи міжнародних економічних відносин

Практичне заняття 1.1

Теоретичні та методологічні основи міжнародних економічних відносин

Мета заняття – визначення економічної сутності, генези та особливостей розвитку міжнародних економічних відносин; формування методологічних засад та методичного інструментарію вивчення міжнародних економічних відносин.

Тестові завдання для самоперевірки

1. Міжнародні економічні відносини – це:

- а) комплекс економічних відносин між окремими країнами, їхніми об'єднаннями, угрупованнями;
- б) сукупність зовнішньої торгівлі всіх країн світу;
- в) частина національних ринків, пов'язана з іноземними ринками;
- г) сукупність експорту та імпорту всіх країн світу.

2. Наука про міжнародні економічні відносини вивчає:

- а) власне міжнародні економічні відносини;
- б) міжнародну торгівлю;
- в) механізм реалізації міжнародних економічних відносин;
- г) міжнародний поділ праці.

3. Теорія порівняльних переваг була запропонована:

- а) А.Смітом;
- б) Д.Рікардо;
- в) В.Леонтьєвим;
- г) Дж.Ст.Міллем.

4. Предметом міжнародних економічних відносин є:

- а) економічні зв'язки між господарюючими суб'єктами різних країн та механізм реалізації цих зв'язків;
- б) міжнародна торгівля товарами та послугами;
- в) міжнародні транспортні відносини;
- г) обмін товарами та послугами між країнами світу.

5. За теорією Хекшера-Оліна міжнародна торгівля повинна найбільш інтенсивно розвиватися між країнами:

- а) зі структурами економіки, що максимально відрізняються;
- б) зі схожими структурами економіки;
- в) структура економіки не має значення;
- г) географічно близькими країнами.

6. Об'єктом вивчення міжнародних економічних відносин є:

- а) економіка іноземних країн;
- б) одноразові міжнародні економічні відносини;
- в) система типових, характерних міжнародних економічних відносин, які формують певні закономірності;
- г) міжнародна торгівля між країнами світу.

7. "Парадокс Леонтьєва":

- а) спростовує теорію Хекшера-Оліна;
- б) доповнює її;
- в) не має до цієї теорії ніякого відношення;
- г) є її винятком.

8. Суб'єктами міжнародних економічних відносин на наднаціональному рівні є:

- а) окремі країни та їхні суб'єкти, міжнародні економічні організації, мегаполіси;
- б) міжнародні економічні організації та наднаціональні інститути;
- в) транснаціональні та глобальні корпорації;
- г) малі та середні підприємства, кооперативи, фізичні особи.

9. Сутність теорії абсолютних переваг:

- а) країни спеціалізуються на виробництві товару, виробничі витрати на який є найменшими у порівнянні з іншими країнами;
- б) країни експортують ті товари, для виробництва яких вони володіють відносно надмірними чинниками виробництва;
- в) країни спеціалізуються на виробництві товару, за яким перевищення середнього рівня витрат буде найменшим;
- г) міжнародна торгівля обумовлена відмінностями відносних цін товарів, що виникають через різну забезпеченість країн факторами виробництва.

10. Структуру міжнародних економічних відносин складають:

- а) організаційно-економічні, техніко-технологічні відносини та відносини власності;
- б) торговельні, валютно-фінансові, науково-технічні відносини;
- в) торгівля товарами та торгівлями послугами;
- г) специфічні, типові, одноразові економічні відносини.

11. За теорією Хекшера-Олліна основними факторами виробництва є:

- а) товари, послуги, інвестиції;
- б) капітал, робоча сила, товари та послуги;
- в) валютні резерви, природні багатства, трудові ресурси;
- г) земля, капітал, робоча сила.

12. Діяльність підприємств на міжнародному ринку здійснюється в таких формах:

- а) експорт та імпорт товарів та послуг;
- б) міжнародний рух капіталів;
- в) міжнародний обмін технологіями;
- г) контрактні, коопераційні угоди.

13. Сутність теорії порівняльних переваг:

- а) країни спеціалізуються на виробництві товару, виробничі витрати на який є найменшими у порівнянні з виробничими витратами на цей же товар в інших країнах;
- б) країни експортують ті товари, для виробництва яких вони володіють відносно надмірними чинниками виробництва;
- в) країни спеціалізуються на виробництві товару, за яким перевищення середнього рівня витрат буде найменшим;
- г) країни спеціалізуються на виробництві товару, відносні витрати на який є найменшими, ніж на інші товари всередині цієї країни.

14. Одне з основних положень меркантилізму:

- а) джерелом багатства держави є сфера обігу;
- б) джерелом багатства держави є сфера виробництва;
- в) джерелом накопичення є імпорт іноземних товарів;
- г) основним об'єктом експорту держави є гроші.

15. Суб'єктами міжнародних економічних відносин на мікрорівні є:

- а) окремі країни та їхні суб'єкти, міжнародні економічні організації, мегаполіси;
- б) транснаціональні та глобальні корпорації;
- в) малі та середні підприємства, кооперативи, фізичні особи;
- г) міжнародні економічні організації та наднаціональні інститути.

16. Сутність моделі Хекшера-Оліна:

- а) міжнародна торгівля обумовлена відмінностями відносних цін товарів, що виникають через різну забезпеченість країн факторами виробництва;
- б) країни спеціалізуються на виробництві товару, виробничі витрати на який є найменшими у порівнянні з іншими країнами;
- в) країни спеціалізуються на виробництві товару, за яким перевищення середнього рівня витрат буде найменшим;
- г) країни експортують ті товари, для виробництва яких вони володіють відносно надмірними чинниками виробництва.

17. До організаційно-економічних відносин можна віднести:

- а) відносини власності;
- б) проведення маркетингових досліджень;
- в) створення спільних підприємств;
- г) франчайзинг.

18. Теорія абсолютних переваг була запропонована:

- а) В.Леонт'євим;
- б) А.Смітом;
- в) Д.Рікардо;
- г) Дж.Ст.Міллем.

19. В.Леонт'єв розробив «парадокс Леонт'єва», досліджуючи:

- а) структуру імпорту США;
- б) структуру експорту США;
- в) особливості міжнародної торгівлі Росії;
- г) динаміку розвитку світової торгівлі.

20. Формами міжнародних економічних відносин є:

- а) міжнародна торгівля;
- б) міжнародна міграція робочої сили;
- в) міжнародна економічна інтеграція;
- г) вирішення глобальних проблем.

21. Суб'єктами міжнародних економічних відносин на макrorівні є:

- а) малі та середні підприємства, кооперативи, фізичні особи;
- б) окремі країни та їхні суб'єкти, міжнародні економічні організації, мегаполіси;
- в) транснаціональні та глобальні корпорації;
- г) міжнародні економічні організації та наднаціональні інститути.

22. Світове господарство – це:

- а) глобальний економічний організм, сукупність національних економік, які знаходяться у тісній взаємодії та взаємозалежності;
- б) сукупність зовнішньої торгівлі всіх країн світу;
- в) комплекс економічних відносин між окремими країнами, їхніми об'єднаннями, угрупованнями;
- г) частина національних ринків, яка пов'язана з закордонними ринками.

23. Первинною умовою розвитку МЕВ є:

- а) інтенсифікація та глобалізація міграції капіталів;
- б) географічна та історична нерівномірність світового розміщення робочої сили, природних ресурсів, капіталів, науково-технічного потенціалу;
- в) прискорення та розширення процесів інтеграції економік країн;
- г) трансформація двосторонніх міжнародних економічних відносин у багатосторонні.

24. Вирівнювання цін на фактори виробництва відбувається в країнах, які торгують між собою, за теорією:

- а) Д.Рікардо;
- б) Хекшера-Оліна;
- в) М.Портера;
- г) А.Сміта.

25. Відносини власності в структурі МЕВ передбачають:

- а) проведення маркетингових досліджень;
- б) створення спільних підприємств;
- в) франчайзинг;
- г) встановлення відносин з приводу привласнення певних об'єктів.

26. Особливостями міжнародних економічних відносин є:

- а) низький ступінь мобільності факторів виробництва;
- б) глобальність міжнародного товарного обміну, капіталопотоків, трудової міграції, інформації;
- в) інтернаціоналізація виробництва і капіталу;
- г) виникнення і розвиток національних економік закритого типу.

27. Залежно від об'єкту МЕВ поділяються на:

- а) організаційно-економічні, техніко-технологічні, фінансові;
- б) торговельні, валютно-фінансові, виробничі, науково-технічні;
- в) торгівлю товарами та торгівлями послугами;
- г) специфічні, типові, одноразові.

28. Праця «Принципи політичної економії та обкладення податками» була написана:

- а) В.Леонтьєвим;
- б) А.Смітом;
- в) Д.Рікардо;
- г) Дж.Ст.Міллем.

29. Механізм реалізації МЕВ включає в себе:

- а) правові норми та інструменти для їхньої реалізації;
- б) багаторівневий комплекс економічних відносин між країнами;
- в) міжнародні транспортні та міжнародні митні відносини;
- г) міжнародні валютно-фінансові та кредитні відносини.

30. За теорією міжнародної вартості Дж.Ст.Мілля:

- а) країни спеціалізуються на виробництві товару, виробничі витрати на який є найменшими у порівнянні з іншими країнами;
- б) міжнародна торгівля обумовлена відмінностями відносних цін товарів, що виникають через різну забезпеченість країн факторами виробництва;

- в) країни спеціалізуються на виробництві товару, за яким перевищення середнього рівня витрат буде найменшим;
- г) ціна обміну встановлюється на такому рівні, що сукупність експорту кожної країни дозволяє оплачувати сукупність її імпорту.

Практичне заняття 1.2

Міжнародна конкурентоспроможність країн

Мета заняття – формування уявлення щодо процесів визначення конкурентних переваг та створення передумов для розвитку експортного потенціалу країни.

Завдання для самотійної роботи

Основою рівня та якості життя в тій чи іншій країні є конкурентоспроможність національної економіки.

Американський економіст Майкл Портер висунув концепцію «міжнародної конкурентоспроможності націй», за якою конкурентоспроможність економіки певної країни визначається конкурентоздатністю національних компаній.

Конкурентоспроможність країни в міжнародному обміні визначається впливом та взаємозв'язком чотирьох основних компонентів: факторних умов, умов попиту, станом обслуговуючих та близьких галузей, стратегією фірми у певній конкурентній ситуації.

У табл. 1 подані основні дані про відомі компанії різних країн світу. Відповідно до варіанту дослідіть діяльність компанії за чотирма факторами конкурентоспроможності М.Портера, зібравши додаткову допоміжну інформацію. На основі аналізу зробіть висновки щодо конкурентоспроможності відповідних компаній і національної економіки країн, в яких ці фірми функціонують. Результати зобразіть у вигляді таблиці.

Таблиця 1

Варіант	Компанія	Країна базування	Сфера діяльності компанії
1	«Рошен»	Україна	кондитерські вироби
2	«Світоч»	Україна	кондитерські вироби
3	«Аеросвіт»	Україна	повітряні перевезення пасажирів та вантажів

Варіант	Компанія	Країна базування	Сфера діяльності компанії
4	«Міжнародні авіалінії України»	Україна	повітряні перевезення пасажирів та вантажів
5	«Форд Мотор»	США	автомобілебудування
6	«Боїнг»	США	літакобудування
7	«Дженерал Електрик»	США	електротехнічне та радіоелектронне обладнання
8	«Дженерал Моторс»	США	автомобілебудування
9	«Х'юлетт Паккард»	США	обладнання для друку, ПК, спеціалізоване обладнання
10	«Нестле»	США	продукти харчування
11	«Ройял Датч-Шелл»	Великобританія, Нідерланди	продукти нафтової переробки
12	«Кока-кола»	США	продукти харчування
13	«Пепсі»	США	продукти харчування
14	«Тойота моторс»	Японія	автомобілебудування
15	«Фольксваген»	Німеччина	автомобілебудування
16	«Філіпс»	Великобританія, Нідерланди	електротехнічне обладнання
17	«BMW»	Німеччина	автомобілебудування
18	«IBM»	США	електронні обчислювальні машини
19	«Мацусіта»	Японія	побутова та офісна електроніка
20	«ФІАТ»	Італія	автомобілебудування
21	«Ксерокс»	США	копіювальні апарати, електронна техніка
22	«Проктер енд Гембл»	США	продукція побутової хімії
23	«Самсунг»	Південна Корея	побутова та офісна електроніка
24	«Ел Джи Електронікс»	Південна Корея	виробництво комп'ютерної техніки

Варіант	Компанія	Країна базування	Сфера діяльності компанії
25	"Коніка"	Японія	фотографічна та відеотехніка, офісне обладнання
26	"Електролюкс"	Швеція	виготовлення побутових електроприладів, промислового устаткування
27	"ABB" (Asea Brown Boveri)	Швейцарія, Швеція	машинобудування, електронна інженерія
28	"Юнілевер"	Великобританія, Нідерланди	виготовлення продуктів харчування, косметичних товарів
29	"Дюпон"	США	хімічні, нафто- та газопродукти
30	"Вольво"	Швеція	автомобілебудування

Практичне заняття 1.3 **Міжнародний поділ праці**

Мета заняття – формування розуміння місця країни у системі міжнародного поділу праці, її еволюції, особливостей розвитку міжнародної кооперації та спеціалізації виробництва.

Тестові завдання для самоперевірки

1. Міжнародний поділ праці — це:

- а) вищий ступінь розвитку суспільно-територіального поділу праці між країнами, основою якого є економічно вигідна спеціалізація окремих країн;
- б) форма поділу праці між країнами, за якої збільшення концентрації однорідного виробництва відбувається на базі диференціації національних виробництв;
- в) взаємовідносини між державами при обміні продуктами праці різних галузей виробництва;
- г) об'єднання зусиль виробників декількох країн у випуску певних видів товарів для продажу їх на світовому ринку.

2. Подетальна спеціалізація передбачає:

- а) виробництво країною частин компонентів продуктів;
- б) здійснення певною країною окремих технологічних процесів;
- в) виробництво країною певних продуктів;
- г) взаємовідносини між державами при обміні продуктами праці різних галузей виробництва.

3. До сучасних теорій модернізації міжнародного поділу праці можна віднести:

- а) теорію абсолютних переваг А.Сміта;
- б) теорію К.Нувенхузе;
- в) теорію факторів виробництва;
- г) теорію Р.Купера.

4. Міжнародна спеціалізація виробництва — це:

- а) форма поділу праці між країнами, за якої збільшення концентрації однорідного виробництва відбувається на базі диференціації національних виробництв, виділення в самостійні (відокремлені) технологічні процеси, в окремі галузі виготовлення продукції понад внутрішні потреби;
- б) вищий ступінь розвитку суспільно-територіального поділу праці між країнами, основою якого є економічно вигідна спеціалізація окремих країн;
- в) об'єднання зусиль виробників декількох країн у випуску певних видів товарів для продажу їх на світовому ринку;
- г) взаємовідносини між державами при обміні продуктами праці різних галузей виробництва.

5. Міжнародна виробнича кооперація — це:

- а) об'єднання зусиль виробників декількох країн у випуску певних видів товарів для продажу їх на світовому ринку;
- б) форма поділу праці між країнами, за якої збільшення концентрації однорідного виробництва відбувається на базі диференціації національних виробництв, виділення в самостійні (відокремлені) технологічні процеси, в окремі галузі виготовлення продукції понад внутрішні потреби;

- в) вищий ступінь розвитку суспільно-територіального поділу праці між країнами, основою якого є економічно вигідна спеціалізація окремих країн;
- г) взаємовідносини між державами при обміні продуктами праці.

6. США спеціалізується на виробництві:

- а) автомобілів;
- б) програмного забезпечення;
- в) продукції металургійної промисловості;
- г) наукоємних та високотехнологічних товарів.

7. За теорією модернізації міжнародного поділу праці Р.Купера існують такі види залежності:

- а) структурна;
- б) взаємозалежність внутрішніх факторів економічного розвитку;
- в) взаємозалежність цілей в області економічної політики;
- г) взаємозалежність кооперації та спеціалізації виробництва.

8. Міжнародна виробнича кооперація включає:

- а) післяпродажне обслуговування техніки, виробничо-технологічна співпраця, торгово-економічні процеси, пов'язані з реалізацією кооперованої продукції;
- б) предметну, подетальну, технологічну кооперацію;
- в) міжнародна спеціалізація та кооперація виробництва;
- г) реалізація спільних програм, створення спільних підприємств, спеціалізація договірною типу.

9. Розвинені країни спеціалізуються на:

- а) сировині;
- б) готовій продукції;
- в) високотехнологічній продукції;
- г) наданні транспортних послуг.

10. Поділ праці – це:

- а) історично визначена система суспільної праці, що складається в результаті якісної диференціації діяльності в процесі розвитку;
- б) взаємовідносини між державами при обміні продуктами праці різних галузей виробництва;

- в) вищий ступінь розвитку суспільно-територіального поділу праці між країнами, основою якого є економічно вигідна спеціалізація окремих країн;
- г) форма поділу праці між країнами, за якої збільшення концентрації однорідного виробництва відбувається на базі диференціації національних виробництв.

11. За умови договірної спеціалізації:

- а) виконується певна робота виконавцем за дорученням замовника;
- б) розмежовуються виробничі програми між учасниками виробничого кооперування;
- в) відбувається удосконалення управління виробництвом, стандартизація, уніфікація, сертифікація виробничих програм;
- г) об'єднується капітал декількох учасників для реалізації окремих, взаємно узгоджених цілей.

12. Міжнародний виробничий процес передбачає:

- а) досягнення найвищого рівня ефективності виробництва;
- б) необхідність підвищення продуктивності праці;
- в) зниження витрат виробництва;
- г) відокремлення та спеціалізацію різних видів трудової діяльності, а також їхню кооперацію.

13. На сучасному рівні розвитку світових виробничих сил:

- а) склався новий тип міжнародної спеціалізації та кооперації між промислово розвиненими країнами та країнами, що розвиваються;
- б) на світовому ринку домінує пропозиція сировини;
- в) посилюється інтеграція країн, що розвиваються, у світове господарство;
- г) встановлюється нова галузева спрямованість країн, що розвиваються.

14. Міжгалузєва спеціалізація — це:

- а) спеціалізація на виробництві частин компонентів продукції;
- б) вищий ступінь розвитку суспільно-територіального поділу праці між країнами, основою якого є економічно вигідна спеціалізація окремих країн;

- в) об'єднання зусиль виробників декількох країн у випуску певних видів товарів для продажу їх на світовому ринку;
- г) взаємовідносини між державами при обміні продуктами праці різних галузей виробництва.

15. Японія спеціалізується на виробництві:

- а) продукції металургійної промисловості;
- б) автомобілів;
- в) наукоємних та високотехнологічних товарів;
- г) програмного забезпечення.

16. Виробничо-технологічна співпраця включає:

- а) розмежування виробничих програм між учасниками виробничого кооперування;
- б) удосконалення управління виробництвом, стандартизацію, уніфікацію, сертифікацію, розподіл виробничих програм;
- в) виконання певної роботи виконавцем за дорученням замовника;
- г) об'єднання капіталу декількох учасників для реалізації окремих, взаємно узгоджених цілей.

17. Нові індустріальні країни спеціалізуються на:

- а) високотехнологічній продукції;
- б) сировині;
- в) готовій продукції;
- г) наданні транспортних послуг.

18. Предметна спеціалізація передбачає:

- а) виробництво країною певних продуктів;
- б) виробництво країною частин компонентів продуктів;
- в) здійснення певною країною окремих технологічних процесів;
- г) взаємовідносини між державами при обміні продуктами праці різних галузей виробництва.

19. Міжнародна спеціалізація виробництва за виробничим напрямом включає:

- а) спеціалізацію окремих країн, групи країн регіонів на виробництві певних товарів та їхніх частин для світового ринка;
- б) предметну, по детальну, технологічну спеціалізацію;

- в) створення спільних підприємств та реалізація спільних програм;
- г) міжгалузеву, внутрішньогалузеву спеціалізацію та спеціалізацію окремих підприємств;

20. За теорією модернізації міжнародного поділу праці К.Нувенхузе екологічна взаємозалежність полягає в тому, що:

- а) розвинені країни залежать від тих, що розвиваються, в сировинних питаннях;
- б) країни, що розвиваються, залежать від розвинених країн – у техніці, технології, капіталах;
- в) нові індустріальні країни залежать від розвинених країн у виробничих питаннях;
- г) екологічна ситуація в країні залежить від розміщення виробничих підрозділів глобальних корпорацій.

21. Міжнародний поділ праці відрізняється від внутрішньодержавного поділу праці:

- а) масштабністю охоплення об'єктів, які задіяні в міжнародних економічних процесах;
- б) обсягом повноважень партнерів, які беруть участь в міжнародних економічних процесах;
- в) спеціалізацією певних національних економік;
- г) взаємовідносинами між державами при обміні продуктами праці різних галузей виробництва.

22. Постадійна спеціалізація передбачає:

- а) здійснення певною країною окремих технологічних процесів;
- б) виробництво країною певних продуктів;
- в) виробництво країною частин компонентів продуктів;
- г) взаємовідносини між державами при обміні продуктами праці різних галузей виробництва.

23. Основними формами міжнародного поділу праці є:

- а) предметна, подетальна, технологічна спеціалізація;
- б) створення спільних підприємств та реалізація спільних програм;
- в) післяпродажне обслуговування техніки, виробнича співпраця;
- г) міжнародна спеціалізація та кооперація виробництва.

24. За умови реалізації підрядного виробничого кооперування:

- а) розмежуються виробничі програми між учасниками;
- б) виконується певна робота виконавцем за дорученням замовника;
- в) відбувається удосконалення управління виробництвом;
- г) об'єднується капітал декількох учасників.

25. Видами міжнародної виробничої спеціалізації є:

- а) предметна, подетальна, технологічна;
- б) післяпродажне обслуговування техніки, виробничо-технологічна співпраця, торгово-економічні процеси, пов'язані з реалізацією кооперованої продукції;
- в) міжнародна спеціалізація та кооперація виробництва;
- г) реалізація спільних програм, створення спільних підприємств, спеціалізація договірною типу.

26. Слабо розвинені країни спеціалізуються на:

- а) готовій продукції;
- б) сировині;
- в) високотехнологічній продукції;
- г) наданні транспортних послуг.

27. За налагодження коопераційних зв'язків використовують такі методи:

- а) міжгалузеву, внутрішньогалузеву, фірмову спеціалізацію;
- б) міжнародну спеціалізацію та кооперацію виробництва;
- в) післяпродажне обслуговування техніки, виробничо-технологічну співпрацю, торгово-економічні процеси, пов'язані з реалізацією кооперованої продукції;
- г) реалізацію спільних програм, створення спільних підприємств, спеціалізацію договірною типу.

28. Показниками участі країни у міжнародному поділі праці за його рівнем розвитку з врахуванням експортно-імпортних операцій є:

- а) зонішньоторговельна квота;
- б) частка експорту окремої країни у взаємному експорті країни міжнародного регіону;

- в) коефіцієнт випередження темпами росту експорту країни в міжнародний регіон темпів росту її валового експорту;
- г) коефіцієнт випередження темпами росту імпорту темпів росту ВВП.

29. За умови створення спільних підприємств:

- а) об'єднується капітал декількох учасників для реалізації окремих, взаємно узгоджених цілей;
- б) виконується певна робота виконавцем за дорученням замовника;
- в) відбувається удосконалення управління виробництвом, стандартизація, уніфікація, сертифікація виробничих програм;
- г) розмежовуються виробничі програми.

30. Україна спеціалізується на виробництві:

- а) автомобілів;
- б) продукції металургійної та машинобудівної промисловості;
- в) наукоємних та високотехнологічних товарів;
- г) програмного забезпечення.

Практичне заняття 1.4

Міжнародна торгівля

Мета заняття – визначення порядку та особливостей здійснення міжнародної торгівлі товарами, послугами, валютно-фінансовими ресурсами.

Тестові завдання для самоперевірки

1. Світова торгівля – це:

- а) обмін товарами і послугами між господарствами світу;
- б) сукупність зовнішньої торгівлі країн світу;
- в) вивіз товарів з однієї країни в іншу;
- г) торгівля однієї країни з іншими.

2. Країні для забезпечення економічного розвитку необхідно обрати таку зовнішньоторговельну політику:

- а) вільну торгівлю, оскільки саме ця торговельна політика забезпечує економічне зростання;
- б) протекціонізм, оскільки він захищає вітчизняного виробника від зовнішньої конкуренції;

- в) ізоляціонізм, оскільки він краще за все захищає вітчизняного виробника від зовнішньої конкуренції;
- г) необхідно знайти розумну рівновагу між вільною торгівлею та протекціонізмом.

3. Обмеження фізичного обсягу експорту певного товару на певний період – це:

- а) ліцензування;
- б) демпінг;
- в) квота;
- г) тариф.

4. Обсяг всієї міжнародної торгівлі – це:

- а) сума експорту та імпорту усіх країн світу у вартісному виразі;
- б) сума експорту усіх країн світу у вартісному виразі;
- в) сума торговельних сальдо усіх країн світу у вартісному виразі;
- г) торгівля однієї країни з іншими.

5. Бартерна торгівля є різновидом:

- а) торгівлі послугами;
- б) дискримінаційної торгівлі;
- в) зустрічної торгівлі;
- г) торгівлі сировиною.

6. Виставки – це:

- а) метод продажу оптових партій товару через спеціальні установи на основі торгівлі;
- б) метод продажу товарів на спеціальних торгах між покупцями;
- в) змагальний спосіб купівлі-продажу товарів чи здавання підрядів на виконання окремих робіт на певних умовах;
- г) метод демонстраційний, а не реального продажу.

7. Міжнародна торгівля характеризується такими показниками:

- а) товарообігом;
- б) товарною структурою;
- в) зовнішньоторговельною квотою;
- г) експортом та імпортом товарів та послуг.

8. Особливістю аукціонної торгівлі є:

- а) передоплата;
- б) попередній огляд;
- в) обов'язкове хеджування;
- г) постачання товару покупцеві.

9. Лідерами в міжнародній торгівлі на світовому ринку є:

- а) США, Франція, Германия, Велика Британія, Японія, Нідерланди;
- б) Гонконг, Сінгапур, Росія;
- в) країни СНД;
- г) країни Європейського Союзу.

10. Торговий оборот — це:

- а) вивіз товарів з однієї країни в іншу;
- б) різниця вартісних обсягів експорту та імпорту;
- в) сума вартісних обсягів експорту та імпорту;
- г) частка вартісних обсягів експорту та імпорту.

11. На світовому ринку домінує:

- а) торгівля готовою продукцією;
- б) торгівля комплектуючими;
- в) торгівля сировинними матеріалами;
- г) торгівля напівфабрикатами.

12. Аукціонна торгівля передбачає:

- а) продаж оптових партій товару через спеціальні установи на основі торгівлі;
- б) продаж товарів на спеціальних торгах між покупцями;
- в) змагальний спосіб купівлі-продажу товарів чи здавання підрядів на виконання окремих робіт на певних умовах;
- г) продаж на спеціальних торгах, які проводяться періодично в один і той же час, в одному й тому ж місці.

13. Зовнішня торгівля – це:

- а) обмін товарами і послугами між господарствами світу;
- б) сукупність зовнішньої торгівлі країн світу;
- в) торгівля однієї країни з іншими;
- г) вивіз товарів з однієї країни в іншу.

14. Ввезення раніше вивезеного товару, який не перероблювався, це:

- а) реекспорт;
- б) експорт;
- в) імпорт;
- г) реімпорт.

15. Імпорт – це:

- а) обмін товарами і послугами між державами;
- б) вивіз товарів з однієї країни в іншу;
- в) ввіз товарів з однієї країни в іншу;
- г) торгівля однієї країни з іншою.

16. В структурі міжнародної торгівлі переважає:

- а) торгівля послугами;
- б) торгівля сировинними матеріалами;
- в) торгівля товарами;
- г) торгівля комплектуючими.

17. Дискримінація світових цін – це:

- а) імпорт;
- б) ліцензування;
- в) демпінг;
- г) квотування.

18. Торгівля через ярмарки передбачає:

- а) продаж на спеціальних торгах, які проводяться періодично в один і той же час, в одному й тому ж місці;
- б) продаж товарів на спеціальних торгах між покупцями;
- в) змагальний спосіб купівлі-продажу товарів;
- г) продаж оптових партій товару через спеціальні установи на основі торгівлі.

19. Світовий ринок – це:

- а) частина національних ринків, що безпосередньо пов'язана з зарубіжними ринками;
- б) частина внутрішнього ринку, що орієнтується на іноземного покупця;

в) сфера стійких товарно-грошових відносин між країнами, що сформувалась на основі міжнародного поділу праці та інших факторів виробництва;

г) обмін товарами і послугами між національними господарствами.

20. Типовим товаром міжнародних аукціонів є:

а) промислове устаткування;

б) зерно;

в) хутро;

г) золото.

21. Туризм, освіта та медичні послуги вимагають:

а) мобільності виробника та нерухомості споживача;

б) нерухомості виробника та споживача;

в) мобільності виробника та споживача;

г) мобільності споживача та нерухомості виробника.

22. Торги – це:

а) продаж товарів на спеціальних торгах між покупцями;

б) змагальний спосіб купівлі-продажу товарів чи здавання підрядів на виконання окремих робіт на певних умовах;

в) продаж оптових партій товару через спеціальні установи;

г) продаж на спеціальних торгах, які проводяться періодично в один і той же час, в одному й тому ж місці.

23. Вивіз раніше ввезеного товару, що не перероблювався

– це:

а) реекспорт;

б) експорт;

в) імпорт;

г) реімпорт.

24. Міжнародна торгівля –це:

а) обмін товарами і послугами між державами;

б) експорт товарів з однієї країни в іншу;

в) імпорт товарів з однієї країни в іншу;

г) торгівля однієї країни з іншою.

25. Фірми спонукає виходити на міжнародний ринок:

- а) отримання пільг при проведенні експортно-імпортних операцій;
- б) отримання прибутку, більшого за той, що вона отримує всередині країни;
- в) проведення маркетингових досліджень на зовнішньому ринку;
- г) бажання знайти нові фірми-партнери.

26. Торгове сальдо — це:

- а) сума вартісних обсягів експорту та імпорту;
- б) різниця вартісних обсягів експорту та імпорту;
- в) вивіз товарів з однієї країни в іншу;
- г) частка вартісних обсягів експорту та імпорту.

27. Біржова торгівля передбачас:

- а) змагальний спосіб купівлі-продажу товарів;
- б) продаж оптових партій товару через спеціальні установи на основі торгівлі;
- в) продаж товарів на спеціальних торгах між покупцями;
- г) продаж на спеціальних торгах, які проводяться періодично.

28. Транспортні, комп'ютерні та інформаційні послуги вимагають:

- а) мобільності виробника та нерухомості споживача;
- б) нерухомості виробника та споживача;
- в) мобільності виробника та споживача;
- г) мобільності споживача та нерухомості виробника.

29. Типовим біржовим товаром є:

- а) промислове устаткування;
- б) побутова техніка;
- в) мідь;
- г) вугілля.

30. Експорт – це:

- а) обмін товарами і послугами між державами;
- б) вивіз товарів з однієї країни в іншу;
- в) ввіз товарів з однієї країни в іншу;
- г) торгівля однієї країни з іншою.

Практичне заняття 1.5

Протиріччя міжнародної торгівлі та шляхи їх врегулювання

Мета заняття – скласти уявлення щодо різних способів регулювання міжнародної торгівлі та доцільність їхнього застосування урядами країн.

Тестові завдання для самоперевірки

1. Протекціонізм — це:

- а) плата за товар, який перетинає митний кордон;
- б) продаж товарів на ринках інших країн за цінами, нижчими від собівартості цих товарів;
- в) державна політика захисту внутрішнього ринку від іноземної конкуренції;
- г) дозвіл на здійснення експортно-імпортних операцій.

2. Існують такі види державного регулювання міжнародної торгівлі:

- а) тарифне та нетарифне;
- б) одностороннє, двостороннє, багатостороннє;
- в) селективне, галузеве, колективне, приховане;
- г) специфічне, адвалорне, антидемпінгове.

3. Формами протекціонізму є:

- а) тарифний та нетарифний;
- б) селективний, галузевий, колективний, прихований;
- в) специфічний, адвалорний, антидемпінговий;
- г) односторонній, двосторонній, багатосторонній.

4. За способом стягнення мита бувають:

- а) специфічні, адвалорні, преференційні;
- б) специфічні та адвалорні;
- в) специфічні, адвалорні, комбіновані;
- г) глобальні, групові, індивідуальні, антидемпінгові.

5. Тарифними методами торгової політики є:

- а) квоти, ліцензії, добровільне обмеження експорту;
- б) мита, субсидії та квоти;

- в) мита, квотування, ліцензування;
- г) мита та митні тарифи.

6. Нетарифними методами торгової політики є:

- а) квотування, правові режими, добровільне обмеження експорту;
- б) мита та митні тарифи;
- в) квотування, ліцензування, добровільні обмеження експорту;
- г) субсидії, кредитування, ліцензування.

7. Відкрита економіка – це:

- а) національний господарський комплекс, який бере участь в системі міжнародного поділу праці;
- б) торгівля обумовлена відмінностями відносних цін товарів;
- в) оптимізація структури національного і світового господарства внаслідок вільного переливання капіталу;
- г) гармонійний розвиток всіх країн.

8. За об'єктом обкладання мита бувають:

- а) транзитні, імпорتنі, експортні;
- б) імпорتنі, експортні, антидемпінгові;
- в) специфічні, адвалорні, комбіновані;
- г) глобальні, групові, індивідуальні, антидемпінгові.

9. За походженням мита бувають:

- а) групові, глобальні, індивідуальні, антидемпінгові.
- б) сезонні, антидемпінгові, компенсаційні;
- в) автономні, конвенційні, преференційні;
- г) імпорتنі, експортні, транзитні.

10. Основними видами демпінгу є:

- а) постійний, груповий, індивідуальний, глобальний;
- б) взаємний, зворотний, навмисний, постійний, спорадичний;
- в) зворотний, навмисний, постійний, спорадичний;
- г) взаємний, зворотний, локальний, постійний.

11. За типами ставок мита бувають:

- а) специфічні, адвалорні, комбіновані;
- б) сезонні, антидемпінгові, компенсаційні;

- в) постійні, змінні;
- г) компенсаційні, генеральні, разові.

12. Види ліцензій:

- а) генеральні, разові, відкриті, антидемпінгові, компенсаційні;
- б) глобальні, групові, індивідуальні, антидемпінгові, компенсаційні;
- в) постійні, групові, індивідуальні, глобальні;
- г) специфічні, адвалорні, комбіновані.

13. За характером мита бувають:

- а) специфічні, адвалорні, комбіновані;
- б) сезонні, антидемпінгові, компенсаційні;
- в) імпортні, експортні, транзитні;
- г) індивідуальні, глобальні, групові, антидемпінгові.

14. Види субсидій:

- а) експортні, імпортні, компенсаційні;
- б) внутрішні, експортні, прямі, непрямі;
- в) експортні, імпортні, тимчасові, постійні;
- г) постійні, групові, індивідуальні, глобальні.

**15. Введення тарифу на імпорт бавовни в невеликій країні
приведе до:**

- а) коливань рівня світових цін на бавовну;
- б) падіння світових цін на бавовну;
- в) зростання світових цін на бавовну;
- г) не вплине на рівень світових цін на бавовну.

16. За способом обчислення мита бувають:

- а) номінальні, ефективні;
- б) специфічні, адвалорні, комбіновані;
- в) постійні, змінні;
- г) відкриті, генеральні, разові.

17. За правилами ВТО експортні субсидії:

- а) дозволені;
- б) не дозволені;

- в) дозволені, якщо торговий партнер використовує імпорتنний тариф;
- г) заборонені, але можуть використовуватися за згодою з торговим партнером.

18. Введення тарифу на імпорт бавовни у великій країні приведе до:

- а) коливань рівня світових цін на бавовну;
- б) до зростання світових цін на бавовну;
- в) падіння світових цін на бавовну;
- г) не вплине на рівень світових цін на бавовну.

19. Демпінг – це:

- а) продаж товарів на ринках інших країн за цінами, нижчими від собівартості цих товарів;
- б) політика захисту внутрішнього ринку від іноземної конкуренції;
- в) плата за товар, який перетинає митний кордон;
- г) дозвіл на здійснення експортно-імпорتنних операцій.

20. Угода ГАТС – це:

- а) угода щодо тарифних засобів регулювання зовнішньої торгівлі;
- б) угода з приводу антидемпінгових та компенсаційних процедур;
- в) угода по торгових аспектах прав інтелектуальної власності;
- г) угода щодо торгівлі послугами.

21. Мито – це:

- а) продаж товарів на ринках інших країн за цінами, нижчими від собівартості цих товарів;
- б) плата за товар, який перетинає митний кордон;
- в) дозвіл на здійснення експортно-імпорتنних операцій;
- г) політика захисту внутрішнього ринку від іноземної конкуренції.

22. Основний метод сучасної торгової політики для розвинутих країн світу – це:

- а) приховані форми торговельного протекціонізму;
- б) демпінг;
- в) митне оподаткування;
- г) торговельні війни.

23. Добровільне обмеження експорту передбачас:

- а) квотування експорту експортером;
- б) квотування імпорту імпортером;
- в) введення експортного мита експортером;
- г) квотування експорту імпортером.

24. До прихованих форм торговельного протекціонізму можна віднести:

- а) кредитування експорту;
- б) субсидіювання імпорту;
- в) пільгове оподаткування експортерів;
- г) відповіді а), б), в), правильні.

25. Більше за всіх виграють від вільної торгівлі:

- а) молоді галузі виробництва;
- б) споживачі;
- в) галузі, які конкурують з імпортом;
- г) країни, що розвиваються.

26. Протекціонізм, що здійснюється засобами внутрішньої економічної політики, називається:

- а) селективним;
- б) колективним;
- в) прихованим;
- г) галузевим.

27. Виберіть аргументи на користь вільної торгівлі:

- а) посилення конкуренції, підрив монополізму, вибір для споживачів;
- б) зменшення інфляції;
- в) гармонійний розвиток всіх країн;
- г) розвиток молодих галузей.

28. Для забезпечення економічного розвитку країні слід обрати таку зовнішньоторговельну політику:

- а) вільну торгівлю;
- б) протекціонізм;

- в) ізоляціонізм;
- г) необхідно знайти розумну рівновагу між вільною торгівлею та протекціонізмом.

29. Торговельна політика держав світу регулюється:

- а) Всесвітньою торговою організацією;
- б) ООН;
- в) Європейським Союзом;
- г) Міжнародним валютним фондом.

30. Угода ТРІПС – це:

- а) угода щодо тарифних засобів регулювання зовнішньої торгівлі;
- б) угода з приводу антидемпінгових та компенсаційних процедур;
- в) угода по торгових аспектах прав інтелектуальної власності;
- г) угода щодо технічних бар'єрів у торгівлі.

Модуль 2. Основні напрямки функціонування МЄВ

Практичне заняття 2.1

Міжнародний рух капіталів

Мета заняття – формування уявлення відносно причин та наслідків вивозу капіталу з країни, особливостей інвестування як однієї з основних форм міжнародного руху капіталів.

Тестові завдання для самоперевірки

1. Теорія технологічного нагромадження пояснює необхідність руху міжнародного капіталу:

- а) створенням оснащених сучасними технологіями галузей для успішної конкуренції з іноземними аналогами;
- б) бажанням суб'єкта МЄВ встановити власне домінуюче положення на ринку та придушити конкуренцію;
- в) зменшенням витрат на ведення бізнесу;
- г) боротьбою між фірмами за кращі технологічні умови.

2. Вивіз капіталу – це:

- а) безпосереднє вкладення коштів в економіку інших країн;
- б) зустрічний рух капіталів між країнами, що приносить їх власникам відповідний дохід;

- в) процес вилучення частини капіталу з обороту в даній країні і переміщення його в товарній чи грошовій формі у виробничий процес і обертання в іншій країні;
- г) вкладення різних ресурсів з метою отримання економічного ефекту або іншого запланованого результату.

3. Для покращення інвестиційного клімату державі необхідно реалізувати такі заходи:

- а) скорочення бази податкових пільг;
- б) створення ефективної системи контролю ЗЕД країни;
- в) забезпечення домінування прав національних виробників відносно прав іноземних виробників;
- г) створення й ефективне використання ВЕЗ та стимулювання інвестицій у провідні галузі економіки країни.

4. Світовим лідером за обсягами залученого та вивезеного капіталу є:

- а) Росія;
- б) Швейцарія;
- в) Україна;
- г) США.

5. Факторами, що стимулюють вивіз капіталу є:

- а) лібералізація умов міграції капіталу;
- б) економічна політика промислово розвинених країн, спрямована на залучення значних обсягів інвестиційних ресурсів;
- в) відносний надлишок капіталу в даній країні, його перенакопичення;
- г) наявність в країнах, в які експортується капітал, дешевшої сировини та робочої сили.

6. Теорія конкурентоспроможності галузі пояснює необхідність руху міжнародного капіталу:

- а) створенням оснащених сучасними технологіями галузей для успішної конкуренції з іноземними аналогами;
- б) боротьбою між фірмами за кращі технологічні умови;
- в) зменшенням витрат на ведення бізнесу;
- г) бажанням суб'єкта МЕВ придушити конкуренцію на ринку.

7. Портфельні інвестиції – це:

- а) вкладення коштів в купівлю обладнання, будівель, транспортних засобів;
- б) безпосереднє вкладення коштів в діяльність підприємства, які дають інвесторові право реального контролю за об'єктом інвестування;
- в) вкладення капіталу в іноземні цінні папери, які не дають інвесторові право реального контролю за об'єктом інвестування;
- г) вкладення ресурсів в цінні папери, становлять менше, ніж 25% акцій підприємства.

8. Готовність інвесторів до вкладення капіталу в економіку тої чи іншої країни залежить від:

- а) досконалості законодавчої бази даної країни в питаннях інвестування;
- б) політичної стабільності в країні-реципієнті інвестицій;
- в) інвестиційного клімату даної країни;
- г) рівня економічного розвитку даної країни.

9. Нетто-донорами з огляду на обсяги світового експорту позикових капіталів є:

- а) Японія, Швейцарія, Тайвань;
- б) Росія, Україна;
- в) країни Європейського Союзу;
- г) Китай, Сінгапур, Південна Корея.

10. Методами нефінансового впливу за умови регулювання руху капіталів є:

- а) створення інфраструктури;
- б) прискорена амортизація;
- в) надання субсидій, позик, страхування та гарантія кредитів;
- г) технічна допомога.

11. До основних положень Кодексу прямих іноземних інвестицій можна віднести:

- а) недискримінаційний підхід до країн-донорів;
- б) встановлення регулятивних обмежень, що обмежують ріст торгівлі та капіталовкладення;

- в) експропріація інвестиційних засобів;
- г) усунення бар'єрів щодо ввезення капіталів.

12. Теорія інтерналізації пояснює необхідність руху міжнародного капіталу:

- а) боротьбою між фірмами за кращі технологічні умови;
- б) створенням оснащених сучасними технологіями галузей для успішної конкуренції з іноземними аналогами;
- в) бажанням суб'єкта МЕН встановити власне домінуюче положення на ринку та придушити конкуренцію;
- г) зменшенням витрат на ведення бізнесу.

13. Причинами вивозу капіталу з країни виступають:

- а) зростаючий взаємозв'язок та взаємозалежність національних економік;
- б) наявність в країнах, в які експортується капітал, дешевшої сировини та робочої сили;
- в) відносний надлишок капіталу в даній країні, його перенакопичення;
- г) діяльність міжнародних фінансових організацій, які спрямовують та регулюють потік капіталів.

14. До факторів інвестиційної привабливості країни можна віднести:

- а) потенційно ємний ринок;
- б) інфляційні процеси в країні, що приймає інвестиції;
- в) законодавчо-правова база, що не врегульовує відносини сторін в сфері інвестицій;
- г) правове забезпечення сприятливого інвестиційного клімату, у т.ч. захист інвестицій.

15. Основними формами міжнародного руху капіталів є:

- а) прямі інвестиції, портфельні інвестиції, економічна допомога, середньострокові та довгострокові міжнародні кредити;
- б) створення дочірніх підприємств, філій, спільних підприємств;
- в) прямі та портфельні інвестиції;
- г) купівля чи приватизація національних підприємств.

16. До інфраструктури міжнародного ринку капіталів відносяться:

- а) ТНК, кредитні інститути, страхові фонди, фінансовий ринок;
- б) міжбанківський, валютний, обліковий ринки;
- в) ТНК, кредитні інститути, пенсійні, інвестиційні фонди;
- г) цінні папери та міжнародні резервні одиниці.

17. Основними іноземними інвесторами України є:

- а) США, Японія, країни ЄС;
- б) країни СНД;
- в) США, Нідерланди, Росія, Японія;
- г) Кіпр, США, Віргінські острови, Росія, Нідерланди.

18. «Теорія влади» Хаймера пояснює необхідність руху міжнародного капіталу:

- а) створенням оснащених сучасними технологіями галузей;
- б) бажанням суб'єкта МЕН встановити власне домінуюче положення на ринку та придушити конкуренцію;
- в) боротьбою між фірмами за кращі технологічні умови;
- г) зменшенням витрат на ведення бізнесу.

19. Найбільшими позичальниками на світовому ринку позикових капіталів є:

- а) Японія, Швейцарія, Тайвань;
- б) Росія, Україна;
- в) США, Великобританія, Мексика, Саудівська Аравія;
- г) Китай, Сінгапур, Південна Корея.

20. Інвестиції – це:

- а) вкладення грошових коштів у певний вид діяльності з метою отримання прибутку;
- б) вкладення різних ресурсів у певний вид діяльності з метою отримання економічного ефекту або іншого запланованого результату (соціального, економічного, політичного тощо);
- в) вкладення коштів в купівлю обладнання, будівель, транспортних засобів;
- г) вкладення коштів в діяльність підприємства, які дають інвесторові право реального контролю за об'єктом інвестування.

21. Прямі іноземні інвестиції – це:

- а) безпосереднє вкладення капіталу у діяльність підприємства, що забезпечує контроль інвестора за об'єктом розміщення капіталу;
- б) вкладення ресурсів в цінні папери, становлять не менше 25% акцій підприємства;
- в) створення спільних підприємств та дочірніх компаній;
- г) вкладення капіталу в іноземні цінні папери, які не дають інвесторові право реального контролю за об'єктом інвестування.

22. За теорією оборони суверенітету для збільшення частки національного виробництва необхідно:

- а) створити оснащені сучасними технологіями;
- б) дотримуватися політики протидії розширенню впливу країн-експортерів капіталу або регулювати експорт-імпорт капіталу;
- в) бажання суб'єкта МЄВ придушити конкуренцію на ринку;
- г) використовувати конкурентні переваги щодо країни-реципієнта.

23. Наявність спеціальних інвестиційних режимів та існування вільних економічних зон:

- а) зменшує оборотність капіталів;
- б) активізує міжнародний рух капіталів;
- в) ускладнює міжнародний рух капіталів;
- г) ніяк не впливає на міжнародний рух капіталів.

24. Інвестиційна діяльність – це:

- а) вкладення грошових коштів у певний вид діяльності;
- б) вкладення ресурсів в цінні папери (акції, облігації тощо);
- в) процес вилучення частини капіталу з обороту в даній країні і переміщення його у виробничий процес і обертання в іншій країні;
- г) це комплекс дій фізичних і юридичних осіб, що вкладають власні і позикові ресурси (матеріальні, фінансові, нематеріальні) з метою отримання прибутку.

25. Методами фінансового впливу за умови регулювання руху капіталів є:

- а) прискорена амортизація;
- б) надання субсидій, позик, страхування та гарантія кредитів;

- в) створення інфраструктури;
- г) технічна допомога.

26. Найбільшими експортерами капіталу є:

- а) Росія;
- б) країни Європейський Союзу та Скандинавії;
- в) Швейцарія;
- г) Україна.

27. Інтернаціоналізація виробництва призводить до:

- а) погіршення інвестиційного клімату країн;
- б) прискорення міжнародного руху капіталів між країнами світу;
- в) скорочення обсягів переміщення капіталів між країнами світу;
- г) перетворення виробництва у національне.

28. Важливими стимуляторами, які спрямовують та регулюють міжнародний рух капіталів є:

- а) міжнародні організації;
- б) малі та середні підприємства;
- в) фізичні особи;
- г) спільні підприємства.

29. Теорія валютного простору пояснює необхідність руху міжнародного капіталу:

- а) боротьбою між фірмами за кращі технологічні умови;
- б) створенням оснащених сучасними технологіями галузей;
- в) бажанням суб'єкта МЕВ придушити конкуренцію на ринку;
- г) наявністю конкурентних переваг щодо країни-реципієнта.

30. До основних складових загального процесу реструктуризації та нагромадження власності, які визначають канали руху капіталів, відносять:

- а) залучення прямих іноземних інвестицій;
- б) первісне нагромадження капіталів;
- в) формування ринкових структур та інститутів власності та інвестування;
- г) створення дочірніх підприємств.

Практичне заняття 2.2

Прямі іноземні інвестиції

Мета заняття – формування уявлення щодо сутності та видів інвестицій, особливостей інвестиційного клімату країни, ролі іноземного інвестування в національній економіці.

Завдання для самотійної роботи

Одним з основних критеріїв відкритої економіки є сприятливий інвестиційний клімат країни. Першочерговими індикаторами відкритості національної економіки є питома вага експорту та імпорту у валовому внутрішньому продукті країни, а також комплексний показник – зовнішньоторговельна квота.

Використовуючи дані табл. 2, розрахуйте експортну, імпортну та зовнішньоторговельну квоти різних країн (перехідної економіки та країн, що розвиваються) у певні періоди відповідно до свого варіанту. На базі цих показників зробіть висновок щодо степеню відкритості економіки країни. Вкажіть інші фактори, які визначають рівень привабливості економіки країни для іноземних інвесторів.

Таблиця 2

Варіант	ВВП країни, млн. дол.	Обсяг експорту, млн. дол.	Обсяг імпорту, млн. дол.	Зовнішньоторговельний оборот, млн. дол.
1	12223,8	997,2	1015,1	2012,3
2	54869,6	5436,3	5412,9	10849,2
3	48048,7	4125,7	4098,5	8224,2
4	5169,4	489,2	491,8	981,0
5	10565,2	754,6	748,3	1502,9
6	6673,1	479,0	482,4	961,4
7	165227,1	19925,2	19912,8	39838,0
8	35896,6	2157,3	2128,4	4285,7
9	21400,0	3845,4	3789,4	7634,8
10	20526,3	3732,1	3653,9	7386,0
11	31000,1	5636,4	6125,2	11761,6
12	194647,1	24330,8	23879,3	48210,1
13	12000,3	2182,3	2196,4	4378,7
14	1187,5	215,9	197,5	413,4
15	12525,2	1043,8	1057,2	2101,0

16	51381,4	5087,3	5072,9	10160,2
17	45805,6	3948,8	3893,1	7841,9
18	5160,3	491,4	494,6	986,0
19	11147,1	796,2	791,0	1587,2
20	7157,9	511,3	507,9	1019,2
21	166803,7	20341,9	20329,8	40671,7
22	36607,2	2691,7	2660,1	5351,8
23	19428,6	3532,4	3491,3	7023,7
24	20263,2	3684,2	3609,7	7293,9
25	31315,8	5693,8	6045,4	11739,2
26	271400	33925,7	33561,8	67487,5
27	12888,9	2343,6	2360,5	4704,1
28	12900,5	2303,8	2331,9	2331,9
29	10162,5	832,9	811,7	1644,6
30	58134,1	5699,4	5678,1	11377,5

Практичне заняття 2.3

Вільні економічні зони

Мета заняття – формування уявлення щодо сутності, чинників створення, особливостей інвестиційного клімату та місця вільних економічних зон у світогосподарських зв'язках.

Тестові завдання для самоперевірки

1. Вільні економічні зони – це:

- а) анклав, що створюється на території зі спеціальним митним режимом, де виробляється імпортозамінна продукція;
- б) зони, метою яких є збільшення вантажообігу;
- в) своєрідний зовнішньоторговельний анклав, де товари розглядаються як об'єкти, що знаходяться за межами національної митної території;
- г) зони, в яких запроваджується особливо сприятливий режим здійснення банківських та страхових операцій.

2. Зовнішньоторгівельні пільги у вільних економічних зонах передбачають:

- а) більш низькі ціни на комунальні послуги, оренду землі;
- б) зниження чи відміна експортно-імпортних мит;

- в) спрощення процедур реєстрації підприємств;
- г) зниження бар'єрів на вв'із-вив'із вільноконвертованої валюти.

3. До групи сервісних ВЕЗ відносяться:

- а) інноваційні та науково-дослідні центри;
- б) офшорні зони;
- в) магазини "duty free";
- г) вільні митні території.

4. Субзони:

- а) створюються для виробництва експортної чи імпортозамінної продукції;
- б) займають невелику територію і перебувають за межами національного митного простору;
- в) створюються в межах місцевого дослідницького центру;
- г) здійснюють в основному виробничу діяльність.

5. Для вільних економічних зон характерне:

- а) висока якість інфраструктури, низька кваліфікація робочої сили;
- б) нерегульованість законодавством;
- в) інвестиційні гарантії, спрощення адміністративних процедур;
- г) значний контроль за ввозом-вивозом валюти.

6. Інноваційним центром є:

- а) Бостон;
- б) Кембридж;
- в) Силіконова Долина;
- г) Зеленоград (Росія).

7. За розмірами території ВЕЗ поділяються на:

- а) точкові, територіально-масштабні, великі (регіони);
- б) галузеві, секторальні, функціональні;
- в) міжнародні, прикордонні;
- г) комплексні, зовнішньоторговельні, сервісні.

8. До групи науково-дослідних ВЕЗ відносяться:

- а) офшорні зони;
- б) зони вільної торгівлі;

- в) технополіси та технопарки;
- г) вільні митні зони.

9. До найвідоміших ВЕЗ України можна віднести

- а) «Азов», «Донецьк», «Курорттополіс Трускавець», «Славутич», «Сиваш»;
- б) о. Мен, Віргінські острови, Панама, Силіконова Долина;
- в) магазини «дьюті фрі» в аеропортах;
- г) Силіконова Долина, «Інтерпорт-Ковель», «Яворів».

10. За спеціалізацією ВЕЗ поділяються на:

- а) точкові, територіально-масштабні, великі (регіони);
- б) галузеві, секторальні, функціональні;
- в) міжнародні, прикордонні;
- г) галузеві, регіональні, міжнародні.

11. Податкові гавані характеризуються:

- а) наявністю податкових пільг на всі або деякі види діяльності;
- б) відсутністю валютні обмеження;
- в) відсутністю мит для іноземного інвестора;
- г) низьким рівнем статутного капіталу.

12. За територіальним підходом до організації ВЕЗ:

- а) існує відокремлена територія, де всі підприємства-резиденти використовують пільговий режим господарської діяльності;
- б) створюються інноваційні центри для здійснення виробництва на основі розробок місцевого дослідницького центру;
- в) діє пільговий режим, який застосовується до визначеного виду підприємницької діяльності;
- г) створюються субзони для виробництва експортної чи імпортозамінної продукції.

13. Фінансові пільги у ВЕЗ передбачають:

- а) більш низькі ціни на комунальні послуги, оренду землі, пільгові кредити;
- б) зниження чи відміна експортно-імпортних мит;
- в) спрощення процедур реєстрації підприємств;
- г) зниження бар'єрів на вв'із-вив'із вільноконвертованої валюти.

14. Комплексні вільні економічні зони характеризуються:

- а) орієнтацією на одну визначену галузь;
- б) значною концентрацією на їх території історичних пам'яток;
- в) багатопрофільністю;
- г) залученням низько кваліфікованої робочої сили.

15. До власне наукових парків відносяться:

- а) Бостон;
- б) Кембридж;
- в) Силіконова Долина;
- г) TRIANGLE (Північна Кароліна).

16. ВЕЗ характеризуються такими основними рисами:

- а) контролем держави відносно вивозу валютних коштів;
- б) відсутністю або мінімізацією мита;
- в) обмеженим об'ємом вільно конвертованої валюти ;
- г) пільговим режимом оподаткування.

17. Зони загального призначення:

- а) займають невелику територію і перебувають за межами національного митного простору;
- б) створюються для виробництва експортної продукції;
- в) створюються в межах місцевого дослідного центру;
- г) здійснюють в основному виробничу діяльність.

18. Основним завданням науково-технологічних парків є:

- а) стимулювання експортного та імпортозамінного виробництва;
- б) передача високих технологій країнам, що розвиваються;
- в) реалізація регіональної політики, спрямованої на розвиток депресивних регіонів;
- г) сприяння розвитку високих та надвисоких технологій.

19. За точковим підходом до організації ВЕЗ:

- а) створюються інноваційні центри для здійснення виробництва на основі розробок місцевого дослідницького центру;
- б) діє пільговий режим, який застосовується до визначеного виду підприємницької діяльності незалежно від місця розташування відповідної фірми в країні;

- в) існує відокремлена територія, де всі підприємства-резиденти використовують пільговий режим господарської діяльності;
- г) створюються субзони для виробництва експортної чи імпортозамінної продукції.

20. До групи торгових ВЕЗ відносяться:

- а) магазини “duty free”;
- б) офшорні зони;
- в) зони спільного підприємництва;
- г) технополіси.

21. За сторонами, що беруть участь, і особливостями розташування ВЕЗ поділяються на:

- а) точкові, територіально-масштабні, великі (регіони);
- б) галузеві, секторальні, функціональні;
- в) міжнародні, прикордонні;
- г) сервісні, комплексні, торгові.

22. Фіскальні пільги у ВЕЗ передбачають:

- а) більш низькі ціни на комунальні послуги, оренду землі;
- б) зниження чи відміна експортно-імпортних мит;
- в) податкове стимулювання конкретних видів діяльності;
- г) зниження бар'єрів на ввіз-вивіз вільноконвертованої валюти.

23. Офшорними зонами є:

- а) Бостон, Кембридж, Силіконова Долина, TRIANGLE (Північна Кароліна);
- б) Ліхтенштейн, Панама, Нормандські острови, о. Мен, Ліберія, Швейцарія, Мальта, Маврикій;
- в) “Манаус” (Бразилія), “Вогненна земля” (Аргентина);
- г) “Інтерпорт Ковель”, “Закарпаття”, “Яворів”, “Азов”, “Донецьк”.

24. Адміністративні пільги у ВЕЗ передбачають:

- а) більш низькі ціни на комунальні послуги, оренду землі, пільгові кредити;
- б) зниження чи відміна експортно-імпортних мит;

- в) спрощення процедур реєстрації підприємств, режиму в'їзду-виїзду іноземних громадян;
- г) зниження бар'єрів на ввіз-вивіз вільноконвертованої валюти.

25. До групи промислово-виробничих ВЕЗ відносяться:

- а) зони спільного підприємництва;
- б) офшорні зони;
- в) магазини “duty free”;
- г) технополіс.

26. Офшорні зони – це:

- а) анклав, що створюється на території зі спеціальним митним режимом, де виробляється імпортозамінна продукція;
- б) зони, метою яких є збільшення вантажообігу;
- в) своєрідний зовнішньоторговельний анклав, де товари розглядаються як об'єкти, що знаходяться за межами національної митної території;
- г) зони, в яких запроваджується особливо сприятливий режим здійснення банківських та страхових операцій в валюті для обслуговування нерезидентів.

27. За рівнем і колом розв'язуваних задач ВЕЗ поділяються на:

- а) складські, транзитні зони, вільні порти; науково-технологічні зони; комплексні зони;
- б) галузеві, секторальні, функціональні;
- в) міжнародні, прикордонні;
- г) офшорні, зовнішньоторгівельні.

28. Прикладом комплексної вільної економічної зони є:

- а) Бостон;
- б) Кембридж;
- в) Силіконова Долина;
- г) зона Пудун (Китай).

29. Перевагами ВЕЗ є:

- а) контроль вивозу валютних коштів;
- б) модернізуючий вплив ВЕЗ на господарство країни;

- в) здатність полегшувати перехід від закритої до відкритої економіки;
- г) висока концентрація низько кваліфікованої робочої сили.

30. До дослідницьких парків відносяться:

- а) Бостон;
- б) Кембридж;
- в) Силіконова Долина;
- г) TRIANGLE (Північна Кароліна).

Практичне заняття 2.4

Міжнародна міграція робочої сили

Мета заняття – виявлення факторів впливу на міжнародну міграцію робочої сили, основних її напрямків, центрів тяжіння, впливу міграції робочої сили на економіку країни.

Тестові завдання для самоперевірки

1. Міжнародна міграція робочої сили — це:

- а) в'їзд працездатного населення в певну країну з-за кордону;
- б) виїзд працездатного населення з певної країни за кордон;
- в) переселення працездатного населення з одних країн в інші терміном більше року, викликане причинами економічного або неекономічного характеру;
- г) повернення емігрантів на батьківщину на постійне місце проживання.

2. Основні причини існування міжнародної трудової міграції з боку країн, з якої йде міграція:

- а) порівняно висока заробітна плата;
- б) низький життєвий рівень і заробітна плата;
- в) потреба у додатковій висококваліфікованій робочій силі;
- г) потреба у додатковій дешевій робочій силі.

3. В загальному обсязі міграційних потоків переважає:

- а) рекреаційна міграція;
- б) трудова міграція;
- в) сімейна міграція;
- г) туристична міграція.

4. Еміграція — це:

- а) в'їзд працездатного населення в певну країну з-за кордону;
- б) виїзд працездатного населення з певної країни за кордон;
- в) переселення працездатного населення з одних країн в інші терміном більше року;
- г) різниця еміграції з країни та імміграції в країну.

5. Адміністративно-правове регулювання міжнародних міграційних процесів передбачає:

- а) встановлення відповідних візових ставок;
- б) запровадження різного роду штрафних санкцій;
- в) встановлення міграційних квот;
- г) регулювання заробітної плати мігрантів.

6. Для промислово розвинених країн залучення іноземної робочої сили з країн, що розвиваються, означає:

- а) виникнення масового безробіття;
- б) зниження наукоємності виробництва;
- в) забезпечення інфраструктурних служб необхідними роботами, без яких неможливий нормальний виробничий процес;
- г) підвищення рівня життя країни.

7. "Відплив інтелекту" — це:

- а) міжнародна міграція висококваліфікованих кадрів;
- б) різниця еміграції з країни та імміграції в країну;
- в) повернення емігрантів на батьківщину;
- г) виїзд працездатного населення з певної країни за кордон.

8. Причини еміграції поділяють на:

- а) економічні та неекономічні;
- б) економічні та соціальні;
- в) економічні та політичні;
- г) релігійні та соціальні.

9. Світовий ринок робочої сили – це:

- а) механізм державного регулювання трудової міграції;
- б) сукупність трудових ресурсів світу, які пропонуються і купуються на міжнародній діловій арені;

- в) переміщення людей у територіальному просторі з метою пошуку місця роботи;
- г) форма МЕВ, яка полягає у переливі трудових ресурсів з одних країн в інші.

10. Вибіркове регулювання імміграції може бути орієнтоване на безперешкодний в'їзд до країни таких груп мігрантів:

- а) працівники, які готові дешево виконувати важку роботу; спеціалістів для нових і перспективних галузей; представники рідкісних професій; крупні бізнесмени; спеціалісти зі світовим іменем;
- б) злочинці, наркомани, пенсіонери, інваліди, студенти, вихідці країн третього світу;
- в) біженці;
- г) особи передпенсійного віку.

11. До основних завдань Міжнародної організації праці можна віднести:

- а) встановлення міграційних квот;
- б) встановлення відповідних візових ставок;
- в) захист інтересів і прав трудящих, покращення умов праці;
- г) регулювання заробітної плати мігрантів.

12. Імміграція — це:

- а) в'їзд працездатного населення в певну країну з-за кордону;
- б) виїзд працездатного населення з певної країни за кордон;
- в) переселення працездатного населення з одних країн в інші терміном більше року, викликане причинами економічного або неекономічного характеру
- г) сукупність трудових ресурсів країн світу.

13. До неекономічних причин міжнародної міграції належать:

- а) відмінності в оплаті праці та пенсійному забезпеченні, особисті та екологічні;
- б) релігійні, політичні, стихійні, воєнні, геополітичні, особисті, екологічні;

- в) різниця в оплаті праці, різне пенсійне забезпечення;
- г) відмінності в оподаткуванні.

14. Міграційне сальдо — це:

- а) міжнародна міграція висококваліфікованих кадрів;
- б) різниця еміграції з країни та імміграції в країну;
- в) сукупність еміграції з країни та імміграції в країну;
- г) повернення емігрантів на батьківщину на постійне місце проживання.

15. Позитивні наслідки трудової міграції для приймаючих країн:

- а) збільшення споживацького попиту в країні перебування;
- б) зменшення соціальної напруженості в країні;
- в) економія затрат на освіту при еміграції кадрів;
- г) потреба у додатковій висококваліфікованій робочій силі.

16. Для країни основними прямими джерелами валютних доходів від експорту робочої сили є:

- а) різниця в обмінних курсах валют;
- б) перекази мігрантів на батьківщину сім'ї та родичам;
- в) особисте інвестування мігрантів;
- г) висока заробітна плата мігрантів.

17. Регулювання імміграції орієнтоване на те, щоб не допустити в'їзду до країни таких груп мігрантів:

- а) працівники, які готові дешево виконувати важку роботу;
- б) злочинці, наркомани, ВІЛ-інфіковані, з психічними відхиленнями, вихідці з країн третього світу;
- в) спеціалісти для нових і перспективних галузей;
- г) студенти та молоді сім'ї.

18. Вирішальне значення при визначенні напрямів міграційних потоків мають:

- а) економічні можливості приймаючої країни;
- б) потреба у додатковій робочій силі;
- в) історичне, географічне, етнічне коріння приймаючої країни;
- г) велика густина населення.

19. Міжнародна міграція у цілому приводить до:

- а) стабілізації обсягів виробництва;
- б) зменшення обсягів виробництва;
- в) ніяк не впливає на обсяги виробництва;
- г) збільшення обсягів виробництва.

20. Основні причини існування міжнародної трудової міграції з боку країн, які її приймають:

- а) порівняно висока заробітна плата;
- б) масове безробіття;
- в) потреба у додатковій робочій силі;
- г) велика густина населення.

21. За класифікацією Міжнародної організації праці до основних типів мігрантів відносяться:

- а) жінки та діти, низько кваліфікована робоча сила;
- б) бізнесмени, представники рідкісних професій, спеціалісти зі світовим іменем;
- в) викладачі, студенти, науковці;
- г) працюючі за контрактом, професіонали, нелегальні мігранти, переселенці, біженці.

22. Причинами масового виїзду іммігрантів з країн Європи було:

- а) зниження рівня життя;
- б) посилення регулюючої політики європейських держав відносно іммігрантів;
- в) масове безробіття;
- г) зменшення прожиткового мінімуму населення.

23. Міжнародна трудова міграція – це:

- а) сукупність трудових ресурсів світу, які пропонуються і купуються на міжнародній діловій арені;
- б) переміщення людей у територіальному просторі з метою пошуку місця роботи;
- в) форма МЕВ, яка полягає у переливі трудових ресурсів з одних країн в інші;
- г) механізм державного регулювання трудової міграції.

24. До економічних причин міжнародної міграції належать:

- а) відмінності в оплаті праці та пенсійному забезпеченні, особисті та екологічні;
- б) релігійні, політичні, стихійні;
- в) різниця в оплаті праці, відмінності в оподаткуванні, різне пенсійне забезпечення;
- г) воєнні, геополітичні, особисті, екологічні.

25. Основну частину міграційних потоків складають:

- а) робітники;
- б) службовці;
- в) фахівці;
- г) учені.

26. Реєміграція — це:

- а) міжнародна міграція висококваліфікованих кадрів;
- б) різниця еміграції з країни та імміграції в країну;
- в) повернення емігрантів на батьківщину на постійне місце проживання;
- г) в'їзд працездатного населення в певну країну з-за кордону.

27. Економічне регулювання міжнародних міграційних процесів передбачає:

- а) встановлення правових норм;
- б) встановлення кримінальних норм;
- в) встановлення міграційних квот;
- г) встановлення відповідних візових ставок.

28. У міжнародній міграції робочої сили можна виділити такі напрямки:

- а) міграція з країн, що розвиваються, в промислово розвинені країни;
- б) міграція в рамках слабо розвинених країн;
- в) міграція робочої сили з колишніх соціалістичних країн в промислово розвинені;
- г) міграція науковців, кваліфікованих фахівців з країн, що розвиваються, в промислово розвинені.

29. Міжнародна міграція робочої сили, що існує в рамках промислових розвинених країн, пов'язана з:

- а) неекономічними факторами;
- б) економічними факторами;
- в) різницею в оплаті праці;
- г) різним пенсійним забезпеченням.

30. Основними центрами тяжіння робочої сили є:

- а) Західна Європа;
- б) Україна;
- в) США;
- г) Росія.

Практичне заняття 2.5

Міжнародний обмін технологіями

Мета заняття – формування уявлення щодо основних форм трансферту технологій, особливостей правового регулювання ринку технологій та ступеню участі країн у міжнародному науково-технічному обміні.

Тестові завдання для самоперевірки

1. Міжнародна передача технологій — це:

- а) міждержавне переміщення науково-технічних досягнень на комерційній основі;
- б) міждержавне переміщення науково-технічних досягнень на комерційній або безоплатній основі;
- в) переміщення науково-технічних досягнень на комерційній або безоплатній основі між резидентами та нерезидентами;
- г) міжнародна торгівля специфічним товаром.

2. Надання технічних знань, необхідних для монтажу та експлуатації устаткування, підготовка техніко-економічних обґрунтувань проектів називається:

- а) "ноу-хау";
- б) інжиніринг;
- в) франчайзинг;
- г) патент.

3. Правовими формами захисту технологій є:

- а) патенти, ліцензії, товарні знаки, інжиніринг;
- б) патенти та ліцензії різних видів, "ноу-хау";
- в) патенти, ліцензії, копірайт, товарні марки;
- г) франчайзинг, інжиніринг, управлінські контракти.

4. Надання інформації і досвіду, переважно незапатентованих винаходів, називається:

- а) "ноу-хау";
- б) інжиніринг;
- в) ліцензування;
- г) франчайзинг.

5. Виключна ліцензія передбачає:

- а) ліцензіар вільно продає ліцензії, не зберігаючи за собою права самостійно використовувати технологію, що є предметом ліцензії;
- б) ліцензію використовує тільки ліцензіат у встановлений строк;
- в) монопольне право ліцензіата на певній території;
- г) передача права використання патенту без відповідного "ноу-хау".

6. Форми державного регулювання міжнародної передачі технологій:

- а) реєстрація патентів, маніпуляція цінами технологій;
- б) експортний та митний контроль, реєстрація патентів і торгових марок, встановлення завищеної вартості технології;
- в) нетарифне регулювання, патентування та ліцензування, штучне збільшення собівартості продукції;
- г) інжиніринг, франчайзинг, управлінські контракти.

7. Ліцензійні платежі — це:

- а) періодичні відрахування від прибутку, суми продажу тощо, які виплачуються ліцензіатом;
- б) винагорода ліцензіара, що виплачується ліцензіатом за використання предмета домовленості;
- в) оплата ліцензіару, встановлена на основі експертних оцінок;
- г) оплата права використовувати "ноу-хау" без патентів на винахід.

8. Передача технологій по внутрішньо фірмовому каналу передбачас:

- а) передачу технологій разом з постачанням машин і устаткування;
- б) передачу технологій у рамках ТНК філіям і дочірнім компаніям;
- в) ліцензійні, коопераційні, управлінські та інші угоди з іноземними фірмами;
- г) передачу прав на винахід третій особі.

9. Причини обмеження міжнародної передачі технологій:

- а) відсутність економічних стимулів, політичні та соціальні фактори, слабе юридичне забезпечення, небезпека використання прогресивних технологій у воєнних цілях;
- б) бажання утримати технологічне лідерство та міркування національної безпеки, політичні та соціальні фактори;
- в) бажання утримати технологічне лідерство, міркування національної безпеки, міжнародні домовленості;
- г) бажання отримати більший прибуток.

10. Монопольне право власності на винахід, що видається державою, називається:

- а) "ноу-хау";
- б) інжиніринг;
- в) франчайзинг;
- г) патент.

11. На українському ринку компанія Кока-Кола використовує концепцію:

- а) технологічного франчайзингу;
- б) товарного франчайзингу;
- в) інжинірингу;
- г) управлінських контрактів.

12. За повною ліцензією:

- а) ліцензіат одержує виключне право на користування ноу-хау без передачі її третім особам;
- б) ліцензіат одержує право на користування ноу-хау з можливістю передачі третім особам;

- в) відбувається передача права використання патенту без відповідного "ноу-хау";
- г) ліцензіат одержує усі права на користування ноу-хау, а ліцензіар позбавляється права користування технологією на термін, установлений угодою.

13. Найбільше франчайзинг застосовується у:

- а) сфері послуг;
- б) виробництві комплектуючих;
- в) автомобілебудуванні
- г) виробництві напівфабрикатів.

14. Передача власне технології передбачає:

- а) передачу технології, втіленої у машинах, обладнанні;
- б) передачу набору конструкторських рішень, методів та процесів виробництва товарів та надання послуг;
- в) передачу права використання патенту без відповідного "ноу-хау";
- г) передачу прав на винахід третій особі.

15. До некомерційних форм міжнародного обміну технологіями можна віднести:

- а) науково-технічні публікації, ярмарки, виставки, інжиніринг, франчайзинг, передача промислових зразків;
- б) науково-технічні публікації, ярмарки, виставки, міграція спеціалістів, діяльність міжнародних організацій;
- в) інжиніринг, франчайзинг, патенти, ліцензії, передача товарних знаків і конструкторських рішень;
- г) створення на базі НТР нових машин і механізмів, підготовка кадрів.

16. Передача технологій по міжфірмовому каналу передбачає:

- а) передачу технологій у рамках ТНК філіям і дочірнім компаніям;
- б) передачу технологій разом з постачанням машин і устаткування;
- в) ліцензійні, коопераційні, управлінські та інші угоди з іноземними фірмами;
- г) передачу прав на винахід третій особі.

17. Інжиніринг – це:

- а) передача технології фірмі-клієнту для виготовлення продукції на її території;
- б) надання інформації і досвіду, переважно незапатентованих винаходів;
- в) послуги, пов'язані з підготовкою технологічного процесу і забезпеченням рентабельності виробництва;
- г) передача товарів для реалізації під торговою маркою відомої фірми.

18. Чітке закріплення прав власності, авторського права, захист торгових марок називається:

- а) "ноу-хау";
- б) копірайт;
- в) франчайзинг;
- г) патент.

19. Етапами освоєння технологій є:

- а) придбання, впровадження у виробництво, модернізація;
- б) купівля технології, широке розповсюдження, передача в країни, що розвиваються, модифікація;
- в) відбір альтернатив, обґрунтування рішення, прийняття рішення, запровадження у виробництво;
- г) вибір і придбання, освоєння й адаптація, удосконалення і практичне використання.

20. Носіями матеріалізованої технології можуть бути:

- а) ліцензії;
- б) промислові об'єкти, комплектне обладнання, прилади;
- в) документація, машинні носії, науково-технічні спеціалісти;
- г) патенти.

21. Товарний франчайзинг передбачає:

- а) передачу технології фірмі-клієнту для виготовлення продукції на її території;
- б) надання інформації і досвіду, переважно незапатентованих винаходів;

- в) послуги, пов'язані з підготовкою технологічного процесу і забезпеченням рентабельності виробництва;
- г) передачу товарів для реалізації під відомою торговою маркою.

22. За простою ліцензією:

- а) ліцензіат одержує виключне право на користування ноу-хау без передачі її третім особам;
- б) ліцензіат одержує право на користування ноу-хау з можливістю передачі третім особам;
- в) відбувається передача права використання патенту без відповідного "ноу-хау";
- г) ліцензіат одержує усі права на користування ноу-хау, а ліцензіар позбавляється права користування технологією на термін, встановлений угодою.

23. До комерційних форм міжнародного обміну технологіями можна віднести:

- а) науково-технічні публікації, ярмарки, виставки, інжиніринг, франчайзинг, передача промислових зразків;
- б) науково-технічні публікації, ярмарки, виставки, міграція спеціалістів, діяльність міжнародних організацій;
- в) інжиніринг, франчайзинг, патенти, ліцензії, передача товарних знаків і конструкторських рішень, підготовка кадрів;
- г) створення на базі НТР нових машин і механізмів, підготовка кадрів, симпозиуми.

24. Передача матеріалізованої технології передбачає:

- а) передачу набору конструкторських рішень, методів та процесів виробництва товарів та надання послуг;
- б) передачу технології, втіленої у машинах, обладнанні;
- в) передачу права використання патенту без "ноу-хау";
- г) передачу прав на винахід третій особі.

25. Виробничий франчайзинг передбачає:

- а) передачу технології фірмі-клієнту для виготовлення продукції на її території;
- б) надання інформації і досвіду, переважно незапатентованих винаходів;

- в) надання послуг, пов'язаних із підготовкою технологічного процесу і забезпеченням рентабельності виробництва;
- г) передачу товарів для реалізації під торговою маркою відомої фірми.

26. Передача технологій по зовнішньоторговельному каналу передбачас:

- а) передачу технологій разом з постачанням машин і устаткування;
- б) передачу технологій у рамках ТНК філіям і дочірнім компаніям;
- в) ліцензійні, коопераційні, управлінські та інші угоди з іноземними фірмами;
- г) передачу прав на винахід третій особі.

27. Управлінські контракти передбачають:

- а) передачу технології фірмі-клієнту для виготовлення продукції на її території;
- б) передачу прав на використання певного ноу-хау;
- в) керування виробництвом, контрактами, персоналом, управління якістю продукції;
- г) надання послуг, пов'язаних із забезпеченням рентабельності виробництва.

28. Франчайзинг – це:

- а) надання послуг, пов'язаних із забезпеченням рентабельності виробництва
- б) надання інформації і досвіду, переважно незапатентованих винаходів;
- в) послуги, пов'язані з підготовкою технологічного процесу і забезпеченням рентабельності виробництва;
- г) спосіб кооперування, за якого відома фірма передає фірмі-покупцю право на використання своєї торгової марки, а також своє ноу-хау.

29. Носіями технології у чистому вигляді можуть бути:

- а) промислові об'єкти, комплектне обладнання, прилади;
- б) ліцензії;
- в) документація, машинні носії, науково-технічні спеціалісти;
- г) патенти.

30. Власник технології, який продас її іншій особі, називається:

- а) ліцензіар;
- б) ліцензіат;
- в) франчайзі;
- г) франчайзер.

Практичне заняття 2.6

Транснаціональні корпорації як суб'єкт міжнародних економічних відносин

Мета заняття – виявлення чинників виникнення, ознак, особливостей розвитку та ролі транснаціональних корпорацій у світогосподарських зв'язках.

Тестові завдання для самоперевірки

1. Основними ознаками ТНК є:

- а) річний оборот, який перевищує 1 млрд. дол.;
- б) 5% іноземних активів в загальній структурі активів;
- в) філіали більше, ніж у шести країнах світу;
- г) 80% обсягів продукції компанії реалізується за межами країни перебування.

2. За теорією ринкової влади ТНК виникли:

- а) внаслідок еволюції фірми, яка прагне збільшити свій вплив;
- б) внаслідок процесу зниження витрат через передачу товару із більш розвинених країн в менш розвинені;
- в) завдяки мисленню та поведінці менеджерів цих компаній;
- г) завдяки основним перевагам фірми.

3. Негативний вплив ТНК на економіку країн, де вони функціонують:

- а) масове безробіття місцевого населення;
- б) збільшення зовнішнього боргу країни-реципієнта ТНК;
- в) протидія реалізації економічної політики приймаючих ТНК країн;
- г) встановлення монопольних цін, диктат умов, що зачіпають інтереси країн-реципієнтів ТНК.

4. На першому етапі еволюції ТНК:

- а) компанія починає переносити в інші країни не товари, а засоби виробництва, і набуває рис міжнародної;
- б) закордонна господарська діяльність мало впливає на положення компанії, закордонна діяльність здійснюється у формі експорту;
- в) зростає роль зарубіжної діяльності компанії, внутрішній ринок втрачає пріоритет, компанія стає дійсно міжнародною;
- г) відбувається розміщення виробництва в тих країнах, де витрати виробництва нижче, ніж у країні базування.

5. Конкурентними перевагами ТНК є:

- а) висока централізація прийняття управлінських рішень на рівні материнської компанії;
- б) можливість використання організаційно-економічного ефекту концентрації виробництва;
- в) полегшення технологічного трансферу та можливість реалізації ряду інноваційних проектів;
- г) автономність філіалів.

6. Філії транснаціональних корпорацій – це:

- а) організаційні, промислові, комерційні структури, які здійснюють виробництво, продаж і післяпродажне обслуговування і підпорядковані материнській компанії;
- б) структурні одиниці ТНК;
- в) структури, які є автономними по відношенню до материнських компаній;
- г) структурні підрозділи ТНК, 25% акцій яких належать материнській компанії.

7. За багатofакторною теорією Дж.Даннінга теорією ТНК виникли:

- а) завдяки основним перевагам: власності та дислокації, значенню іноземних інвестицій та зв'язку конкурентоспроможності національних економік з конкурентоспроможністю корпорацій;
- б) завдяки мисленню та поведінці менеджерів цих компаній;
- в) внаслідок еволюції фірми, яка прагне збільшити свій вплив;
- г) внаслідок процесу зниження трансакційних витрат.

8. Причини виникнення ТНК:

- а) інтернаціоналізація виробництва і капіталу, що виходить за межі національних кордонів держави;
- б) діяльність міжнародних організацій;
- в) жорстка боротьба на світових ринках збуту;
- г) неспівпадіння попиту на капітал та його пропозиції в різних сферах світового господарства.

9. На другому етапі еволюції ТНК:

- а) зростає роль зарубіжної діяльності компанії, внутрішній ринок втрачає пріоритет, компанія стає дійсно міжнародною;
- б) компанія починає переносити в інші країни не товари, а засоби виробництва, і набуває рис міжнародної;
- в) закордонна господарська діяльність мало впливає на положення компанії, закордонна діяльність здійснюється у формі експорту;
- г) відбувається розміщення виробництва в тих країнах, де витрати виробництва нижче, ніж у країні базування.

10. До найбільших ТНК світу відносяться:

- а) «Дженерал Моторс», «Форд», «Ексон», «ІБМ»;
- б) «Газпром», «ЛУКойл»;
- в) «Дойче Банк», «Сіті Груп», «Токіо Міцубісі Банк»;
- г) «Укрнафта», «Союз Донбасу».

11. За теорією конкурентоспроможності товару ТНК виникли:

- а) внаслідок процесу зниження витрат через передачу товару із більш розвинених країн в менш розвинені;
- б) завдяки мисленню та поведінці менеджерів цих компаній;
- в) внаслідок еволюції фірми, яка прагне збільшити свій вплив;
- г) завдяки основним перевагам: власності та дислокації, значенню іноземних інвестицій та зв'язку конкурентоспроможності національних економік з конкурентоспроможністю корпорацій.

12. Основні загальні риси ТНК:

- а) єдина стратегія розвитку;
- б) виробнича та торгово-збутова діяльність здійснюється всередині країни базування ТНК;

- в) наявність закордонних філій;
- г) спрямованість на виробництво експортної продукції.

13. На останньому (третьому) етапі еволюції ТНК:

- а) закордонна господарська діяльність мало впливає на положення компанії, закордонна діяльність здійснюється у формі експорту;
- б) зростає роль зарубіжної діяльності компанії, внутрішній ринок втрачає пріоритет, компанія стає дійсно міжнародною;
- в) компанія починає переносити в інші країни не товари, а засоби виробництва, і набуває рис міжнародної;
- г) відбувається розміщення виробництва в тих країнах, де витрати виробництва нижче, ніж у країні базування.

14. В основному глобальними є ТНК, які задіяні в таких галузях:

- а) електронній та електротехнічній;
- б) легкій промисловості;
- в) добувній промисловості;
- г) автомобільній.

15. Транснаціональні корпорації – це:

- а) об'єднання, створені на основі вкладення капіталу двох або кількох суб'єктів МЄВ;
- б) національні монополії із закордонними активами, виробнича та збутова діяльність яких виходить за межі однієї держави;
- в) комплекс економічних утворень різного типу на основі договорів між урядами країн;
- г) міжнародні корпорації, які об'єднують національні компанії ряду держав за виробничою та науково-технічною базою.

16. За біхевіористською теорією ТНК виникли:

- а) завдяки мисленню та поведінці менеджерів цих компаній;
- б) внаслідок еволюції фірми, яка прагне збільшити свій вплив;
- в) внаслідок процесу зниження витрат через передачу товару із більш розвинених країн в менш розвинені;
- г) завдяки основним перевагам: власності та дислокації, значенню іноземних інвестицій та зв'язку конкурентоспроможності національних економік з конкурентоспроможністю корпорацій.

17. Транснаціональні стратегічні альянси – це:

- а) спеціальні установи, в яких відбувається продаж оптових партій товару на основі торгівлі;
- б) національні монополії із закордонними активами, виробнича та збутова діяльність яких виходить за межі однієї держави;
- в) міжнародні корпорації, які об'єднують національні компанії ряду держав за виробничою та науково-технічною базою;
- г) особлива організаційна форма міжкорпораційних зв'язків двох або більше компаній, в рамках якої здійснюється довгострокова координація економічної діяльності учасників.

18. Материнська компанія ТНК як організаційно-економічний центр управління:

- а) розробляє конкретні цілі і загальні напрямки функціонування і розвитку фірми в цілому і її структурних підрозділів;
- б) не контролює організаційно-виробничу діяльність філіалів;
- в) завжди виконує виробничі функції;
- г) контролює фінансову діяльність всіх підрозділів.

19. Стратегія ТНК є глобальною, якщо вона:

- а) спрямовує основну частину прибутків на закупівлю сировини;
- б) розглядає ринок та конкуренцію із загально планових позицій;
- в) добре знає своїх конкурентів та методи ведення глобальної конкурентної боротьби;
- г) розглядає свою діяльність в національному або регіональному масштабі.

20. Основними тенденціями в діяльності ТНК є:

- а) посилення конкурентної боротьби;
- б) переорієнтація на обробну галузь;
- в) диверсифікація діяльності в національному масштабі;
- г) інтенсифікація кооперації між ТНК в проведенні науково-дослідних робіт.

21. На свої дочірні підприємства японські ТНК переносять:

- а) американський стиль управління;
- б) японський стиль управління;

- в) національний стиль управління, притаманний приймаючій країні;
- г) німецький стиль управління.

22. За теорією інтернаціоналізації ТНК виникли:

- а) внаслідок збільшення розмірів фірми, що привело до можливості використання незадіяних раніше ресурсів, диверсифікації діяльності;
- б) завдяки мисленню та поведінці менеджерів цих компаній;
- в) внаслідок еволюції фірми, яка прагне збільшити свій вплив;
- г) внаслідок процесу зниження витрат через передачу товару із більш розвинених країн в менш розвинені.

23. Багатонаціональні корпорації – це:

- а) національні монополії із закордонними активами, виробнича та збутова діяльність яких виходить за межі однієї держави;
- б) об'єднання, створені на основі вкладення капіталу двох або кількох суб'єктів МЄВ;
- в) комплекс економічних утворень різного типу на основі договорів між урядами країн;
- г) міжнародні корпорації, які об'єднують національні компанії ряду держав за виробничою та науково-технічною базою.

24. Найбільші транснаціональні банки знаходяться в:

- а) Німеччині, Швейцарії, США, Японії;
- б) Китаї, Нідерландах, Росії;
- в) Великобританії, Японії, Україні;
- г) країнах СНД.

25. За організаційними принципами Ф.Котлер виділяв такі типи міжнародних компаній:

- а) багатонаціональні, інтернаціональні, транснаціональні, глобальні компанії;
- б) транснаціональні банки, глобальні, інтернаціональні та національні компанії;
- в) спільні підприємства та підприємства з іноземних капіталом;
- г) транснаціональні корпорації та транснаціональні банки.

26. Ознаками багатонаціональних корпорацій є:

- а) наявність багатонаціонального акціонерного капіталу;
- б) комплектування адміністрації іноземних філіалів кадрами, які знають місцеві умови;
- в) існування єдиного національного керівного центру;
- г) наявність філіалів з переважно національною участю країни базування.

27. До найбільших багатонаціональних корпорацій можна віднести:

- а) Роял Датч Шел, Юнілевер, Філіпс;
- б) Дойче Банк, Сіті Груп, Токіо Міцубісі Банк;
- в) Пепсі-Кола, Кока-Кола;
- г) Форд, Дженерал Моторс, МакДональдс.

28. Неакціонерними формами експансії ТНК є:

- а) ліцензування, франчайзинг, управлінські контракти;
- б) маркетинг, фінансове управління;
- в) управління кадрами, придбання техніки та сировини;
- г) управління виробництвом, контроль за якістю.

29. Транснаціональні банки – це:

- а) місця зосередження банків, спеціалізованих кредитно-фінансових інститутів, у яких здійснюються міжнародні валютні, кредитні, фінансові операції, угоди з цінними паперами, золотом;
- б) величезні за обсягами операцій банки, які грають домінуючу роль на своїх національних ринках;
- в) установи, де здійснюється купівля-продаж іноземних валют;
- г) спеціальні установи, в яких відбувається продаж оптових партій товару на основі торгівлі.

30. Аналогами ТНК на пострадянському просторі є:

- а) фінансово-промислові групи;
- б) багатонаціональні корпорації;
- в) транснаціональні банки;
- г) спільні підприємства.

Практичне заняття 2.7

Міжнародні валютні відносини

Мета заняття – формування уявлення щодо сутності валютного курсу, його різновидів, особливостей котирування.

Завдання для самостійної роботи

У практиці міжнародних валютних відносин розрізняють поняття номінального та реального курсу валют. У табл. 3 зазначений номінальний (офіційний) курс гривні відносно долара станом на різні дні (з 1997 року до 2007 року). Країна А і країна Б є основними торговими партнерами України. Дайте визначення номінального та реального курсу валют, визначте їхні відмінності. Відповідно до свого варіанту, використовуючи дані табл. 3, визначте реальний курс гривні, зробіть на основі цього висновки.

Таблиця 3

Варіант	Номінальний курс гривні відносно долара США	Співвідношення індексів цін в країні А і країні Б
1	1,90	1,21
2	2,05	1,27
3	2,25	1,29
4	2,40	1,30
5	2,60	1,32
6	2,90	1,33
7	3,20	1,33
8	3,55	1,35
9	3,70	1,36
10	3,95	1,36
11	4,20	1,38
12	4,50	1,39
13	4,50	1,40
14	4,85	1,42
15	5,15	1,45
16	5,30	1,46
17	5,50	1,48
18	5,50	1,49
19	5,50	1,50
20	5,40	1,47

21	5,35	1,46
22	5,35	1,45
23	5,30	1,43
24	5,50	1,45
25	5,30	1,42
26	5,40	1,44
27	5,30	1,44
28	5,25	1,45
29	5,05	1,41
30	5,05	1,42

Практичне заняття 2.8

Міжнародні валютно-фінансові та кредитні ринки

Мета заняття – розуміння сутності міжнародних валютних ринків, особливостей здійснення міжнародних розрахунків та міжнародного кредитування.

Тестові завдання для самоперевірки

1. За цільовим призначенням форми міжнародного кредиту поділяються на:

- а) внутрішні, зовнішні та змішані;
- б) товарні та грошові;
- в) кредити в національній та кредити в іноземній валюті;
- г) зв'язані та фінансові.

2. Міжнародний Валютний Фонд — це міжнародна організація, заснована на:

- а) валютних фондах всіх країн світу;
- б) квотах країн-учасниць;
- в) валютних фондах високорозвинених країн світу;
- г) уставному фонді ООН.

3. За видом забезпечення форми міжнародного кредиту поділяються на:

- а) товарні та грошові;
- б) гарантовані та бланкові;
- в) кредити в національній та кредити в іноземній валюті;
- г) зв'язані та фінансові.

4. Міжнародний кредит – це:

- а) форма руху позичкового капіталу, яка складається у сфері МЕВ, суб'єктами якої є кредитори та позичальники різних країн;
- б) фінансово-кредитні відносини міжнародних організацій;
- в) форма руху позичкового капіталу, яка складається у сфері МЕВ, суб'єктами якої є кредитори та позичальники однієї країни;
- г) кредит, який видається у валюті іноземній для країни позичальника.

5. До похідних фінансових інструментів можна віднести:

- а) форвардні, варранти, опціони, свопи, дольові цінні папери;
- б) євроблігації, євробонди, євроноти;
- в) форвардні та ф'ючерсні контракти, варранти, опціони, свопи;
- г) акції та облигації.

6. За кредиторами міжнародні кредити поділяються на:

- а) товарні та грошові;
- б) приватні, банківські, урядові, кредити міжнародних фінансово-кредитних організацій;
- в) у валюті країни-позичальника, у валюті країни-кредитора, у валюті третьої країни;
- г) готівкові, акцептні, депозитні.

7. Світові фінансові центри – це:

- а) місця зосередження банків, спеціалізованих кредитно-фінансових інститутів, у яких здійснюються міжнародні валютні, кредитні, фінансові операції, угоди з цінними паперами, золотом;
- б) установи, де здійснюється купівля-продаж іноземних валют;
- в) частини ринку позичкових капіталів;
- г) спеціальні установи, в яких відбувається продаж оптових партій товару на основі торгівлі.

8. Міжнародними колективними валютами є:

- а) долари США;
- б) спеціальні права запозичення (СДР);
- в) японські єни;
- г) фунти стерлінгів, долари США, японські єни.

9. Валютний курс – це:

- а) ціна однієї грошової одиниці, виражена в ціні іншої грошової одиниці;
- б) співвідношення цін споживацького кошика в одній країні до цін споживацького кошика в іншій;
- в) вміст золота в національній грошовій одиниці визначеної країни;
- г) співвідношення двох світових валют, що визначається вмістом в них золота.

10. Міжнародним фінансовим центром, який здійснює найбільший в світі обсяг операцій з цінними паперами, є:

- а) Лондон;
- б) Цюрих;
- в) Нью-Йорк;
- г) Токіо.

11. Валютний ринок – це:

- а) фондова біржа;
- б) економічна система, яка функціонує на території країн ЄС;
- в) ринок, об'єктом купівлі-продажу на якому є позичковий капітал;
- г) центр, де здійснюється купівля-продаж іноземних валют на національну за курсом, що склався на базі попиту-пропозиції.

12. Іноземні облігації – це:

- а) механізм узгодження валютних курсів різних країн світу;
- б) цінні папери, які розміщуються позичальником в іншій країні, але в своїй національній валюті;
- в) дольові цінні папери, які приносять їх власнику дивіденди;
- г) боргові зобов'язання, що випускаються позичальником при отриманні довгострокової позики на євროринку.

13. Міжнародні валютні відносини – це:

- а) відносини між країною-кредитором і країною-позичальником з приводу отримання кредиту;
- б) ринкове визначення вартості валюти;

- в) сукупність економічних відносин, пов'язаних з функціонуванням грошей як світових грошей;
- г) відносини між суб'єктами МЕВ по купівлі-продажу валюти.

14. Обліковий ринок – це:

- а) ринок короткострокового кредитування;
- б) ринок, на якому обертаються державні казначейські векселі та векселі, видані приватними емітентами;
- в) механізм узгодження валютних курсів різних країн світу;
- г) ринок власне цінних паперів.

15. Основні складові Ямайської валютної системи:

- а) встановлення «плаваючих курсів», що залежать від попиту-пропозиції та купівельної спроможності валют;
- б) визначення долару як резервної валюти;
- в) підтримка твердого співвідношення між своїм золотим запасом і внутрішньою пропозицією грошей в країні;
- г) введення стандарту СПЗ ("спеціальних прав запозичення").

16. За формою надання розрізняють такі міжнародні кредити:

- а) приватні, банківські, урядові;
- б) фірмові, облігаційні, депозитні, приватні;
- в) у валюті країни-позичальника, у валюті країни-кредитора, у валюті третьої країни;
- г) депозитні, акцептні, готівкові, облігаційні.

17. Метою створення Міжнародного Валютного Фонду була:

- а) підтримка стабільності валютних курсів та сприяння створенню системи міжнародних розрахунків;
- б) сприяння інтеграційним процесам в Європі;
- в) розробка законодавства в сфері валютних відносин;
- г) захист прав іноземних інвесторів.

18. До основних цінних паперів можна віднести:

- а) акції та облігації;
- б) форвардні та ф'ючерсні контракти, варранти, опціони, свопи;

- в) євроблігації, євробонди, євро ноти, євро комерційні папери, дольові цінні папери;
- г) дольові цінні папери, форвардні контракти, варанти, опціони, свопи.

19. Міжбанківський ринок – це:

- а) ринок короткострокового кредитування (від декількох годин до 1-2 років);
- б) ринок, на якому обертаються державні казначейські векселі;
- в) механізм узгодження валютних курсів різних країн світу;
- г) ринок власне цінних паперів.

20. Міжнародна валютна система – це:

- а) всі засоби платежу, що зберігаються однією країною в банках інших країн;
- б) форма організації валютних відносин у рамках світового господарства;
- в) форма організації валютних відносин країни, обумовлена її валютним законодавством;
- г) грошова система, в якій основну роль грає золото.

21. За джерелами форми міжнародного кредиту поділяються на:

- а) товарні та грошові;
- б) внутрішні, зовнішні та змішані;
- в) кредити в національній та кредити в іноземній валюті;
- г) зв'язані та фінансові.

22. Міжнародні кредитні відносини виникають на принципах:

- а) платності, поверненості, гарантованості, строковості;
- б) системності, керованості, визначеності, поверненості;
- в) поверненості, платності, оперативності, гарантованості;
- г) безоплатності, забезпеченості.

23. Елементами міжнародної валютної системи є:

- а) національна грошова одиниця (національна валюта);
- б) режим національного валютного ринку і ринку золота;

- в) комплекс міжнародно-договірних і державних правових норм, що забезпечують функціонування валютних інструментів;
- г) механізм валютних паритетів і курсів та форми міжнародних розрахунків.

24. Єврокредит надається в:

- а) міжнародних резервних одиницях;
- б) доларах США;
- в) валюті іноземній для країни-позичальника;
- г) національній валюті країни-позичальника.

25. Розмір квоти країни в МВФ залежить від:

- а) обсягів надання економічної допомоги країнам, що розвиваються;
- б) власного бажання країни (вибирається самою країною);
- в) рівня економічного розвитку країни та її ролі в світовій торгівлі;
- г) участі країни в Європейському Союзі.

26. Валютний ринок – це:

- а) ринок короткострокового кредитування;
- б) ринок, на якому обертаються державні казначейські векселі та векселі, видані приватними емітентами;
- в) механізм узгодження валютних курсів різних країн світу;
- г) ринок власне цінних паперів.

27. За видом кредитування форми міжнародного кредиту поділяються на:

- а) кредити в національній та кредити в іноземній валюті;
- б) внутрішні, зовнішні та змішані;
- в) товарні та грошові;
- г) зв'язані та фінансові.

28. До функцій міжнародного кредиту можна віднести:

- а) управління валютно-фінансовими потоками між державами;
- б) покращення кон'юнктури валютного ринку;
- в) збільшення нагромадження в межах світового господарства;
- г) контроль ведення розрахунків між країнами світу.

29. Країна-учасниця МВФ може отримати допомогу у розмірі:

- а) 25-50% від розміру ВВП країни;
- б) рівноцінну розміру квоти країни;
- в) 10% від розміру ВВП країни;
- г) 25-50% від розміру квоти країни.

30. У практиці міжнародного кредитування обов'язковими до виконання є контракти типу:

- а) ф'ючерс;
- б) своп;
- в) варрант;
- г) форвард.

Модуль 3. Сучасні проблеми МЕВ та глобалізація

Практичне заняття 3.1

Країни, що розвиваються, та нові індустріальні країни в системі МЕВ

Мета заняття – формування уявлення щодо основних соціально-економічних характеристик країн, що розвиваються та нових індустріальних країн.

Тестові завдання для самоперевірки

1. Найменш розвинутими країнами світу є:

- а) Кувейт, Катар, Об'єднані Арабські Емірати;
- б) Мозамбік, Ефіопія, Чад, Уганда, Руанда;
- в) Сінгапур, Тайвань, Гонконг, Південна Корея;
- г) Аргентина, Бразилія, Мексика.

2. До основних ознак країн, що розвиваються, можна віднести:

- а) високий рівень розвитку соціальної інфраструктури;
- б) залежне становище в системі світового господарства;
- в) низький рівень розвитку виробничих сил;
- г) високий рівень капіталізму.

3. Неформальний сектор економіки у країнах, що розвиваються, охоплює:

- а) трудову діяльність людей, які не зареєстровані офіційною статистикою;
- б) ремонт машин і страхування;
- в) купівлю нерухомості;
- г) зовнішню та внутрішню торгівлю.

4. Нові індустріальні країни другого покоління – це:

- а) Аргентина, Бразилія, Мексика;
- б) Південна Корея, Тайвань, Сінгапур, Гонконг;
- в) Малайзія, Таїланд, Індія, Чилі;
- г) Кіпр, Туніс, Туреччина, Індонезія.

5. У неформальному секторі економіки розповсюджені:

- а) бізнес зі спеціалізацією на обробній промисловості;
- б) сімейний допоміжний бізнес у сфері ремісництва і торгівлі;
- в) великий бізнес у сфері послуг;
- г) бізнес зі спеціалізацією на хімічній промисловості.

6. Капіталізм в країнах, що розвиваються, має такий характер:

- а) глобальний;
- б) національний;
- в) наднаціональний;
- г) периферійний.

7. Капіталізм країн, що розвиваються, відрізняється від капіталізму промислово розвинутих країн:

- а) ступенем розвитку;
- б) переважанням сільськогосподарського напрямку розвитку;
- в) моделлю способу виробництва та розподілу матеріальних благ;
- г) нічим не відрізняється.

8. У сільському господарстві країн, що розвиваються, переважають:

- а) капіталістичні відносини;
- б) патріархальні та натуральні відносини;

- в) високо розвинуті систематичні зв'язки;
- г) монополістичні відносини.

9. Країнами, які розвинулися завдяки «нафтовому буму» є:

- а) Сінгапур, Тайвань, Гонконг, Південна Корея;
- б) Мозамбік, Ефіопія, Чад, Уганда, Руанда;
- в) Кувейт, Катар, Об'єднані Арабські Емірати;
- г) Аргентина, Бразилія, Мексика.

10. Азіатська модель нових індустріальних країн передбачає:

- а) орієнтацію на імпортозаміщення;
- б) розвиток національної економіки з орієнтацією на експорт;
- в) застосування стратегії знаходження нових ринків збуту;
- г) розвиток національної економіки з орієнтацією на імпорт.

11. Нові індустріальні країни третього покоління – це:

- а) Малайзія, Таїланд, Індія, Чилі;
- б) Південна Корея, Тайвань, Сінгапур, Гонконг;
- в) Аргентина, Бразилія, Мексика;
- г) Кіпр, Туніс, Туреччина, Індонезія.

12. Латиноамериканська модель нових індустріальних країн передбачає:

- а) розвиток національної економіки з орієнтацією на експорт;
- б) орієнтацію на імпортозаміщення;
- в) застосування стратегії знаходження нових ринків збуту;
- г) розвиток національної економіки з орієнтацією на імпорт.

13. За рівнем розвитку країни, що розвиваються:

- а) однотипові;
- б) диференційовані;
- в) в середньому однакові;
- г) не підлягають групуванню.

14. Туризм динамічно розвивається в:

- а) Єгипті;
- б) Болівії;

- в) Конго;
- г) Туреччині.

15. До зовнішніх факторів економічного зростання країн Східної Азії та Латинської Америки можна віднести:

- а) широкомасштабне залучення іноземних капіталів;
- б) політичну стабільність країни;
- в) низький рівень інфляції;
- г) залучення техніки і технологій з промислово розвинутих країн.

16. Особливістю нових індустріальних країн Південно-Східної Азії є:

- а) стрімка інфляція;
- б) низький рівень приросту ВВП;
- в) низький рівень безробіття;
- г) високий добробут населення.

17. Спільними негативними рисами країн, що розвиваються, є:

- а) бідність;
- б) незначна заборгованість промислово розвинутих країн;
- в) низький рівень народжуваності;
- г) високий рівень безробіття.

18. Необхідність участі країн, що розвиваються, у міжнародному поділі праці пояснюється:

- а) надлишком товарів, що виробляються;
- б) низьким рівнем внутрішньої торгівлі;
- в) неконкурентоспроможністю національних товарів;
- г) відсутністю низки необхідних для відтворення товарів.

19. Більша частка товарного експорту країн, що розвиваються, реалізується на ринках:

- а) постсоціалістичних країн;
- б) слабо розвинутих країн;
- в) промислово розвинутих держав;
- г) нових індустріальних країн.

20. Нові індустріальні країни четвертого покоління – це:

- а) Південна Корея, Тайвань, Сінгапур, Гонконг;
- б) Аргентина, Бразилія, Мексика;
- в) Малайзія, Таїланд, Індія, Чилі;
- г) Філіппіни, південні провінції Китаю.

21. Найбільшим джерелом зовнішніх доходів країн, що розвиваються, є:

- а) міжнародна торгівля;
- б) внутрішня торгівля;
- в) прямі іноземні інвестиції;
- г) надання кредитів.

22. Країни, що розвиваються, в основному постачають на світовий ринок:

- а) комплектуючі вироби;
- б) високотехнологічні товари;
- в) сировину;
- г) готові вироби.

23. У відповідь на зменшення частки природної сировини в міжнародній торгівлі країни, що розвиваються:

- а) сконцентрували ресурси на виробництві готової продукції;
- б) почали переробляти сировину, що вивозилася;
- в) відмовилися від експорту сировини;
- г) переорієнтувалися на виробництво наукоємної продукції.

24. Експортерами сировини з-поміж країн, що розвиваються, є:

- а) Іран, Конго, Лаос, Парагвай;
- б) Єгипет, Туреччина;
- в) Кувейт, Катар, Об'єднані Арабські Емірати;
- г) Мозамбік, Ефіопія, Чад, Уганда, Руанда.

25. Основними критеріями, за якими держави відносять до нових індустріальних країн за методикою ООН є:

- а) розмір ВВП на одну людину населення;
- б) обсяг прямих іноземних інвестицій всередині країни;

- в) питома вага сільського господарства у ВВП;
- г) обсяг експорту промислових виробів та їх частка;

26. Найбільша частка від переказів робітників з-за кордону в структурі експортних надходжень у:

- а) Сінгапура;
- б) Індії;
- в) Пакистану;
- г) Туреччини.

27. У нових індустріальних країнах Азії підприємницький капітал спрямовувався в основному в:

- а) аграрний сектор;
- б) хімічну промисловість;
- в) обробну промисловість та сировинні галузі;
- г) металургійну промисловість.

28. Приватний капітал, проникаючи у країни, що розвиваються, йде в основному в країни з:

- а) слабо розвинутою економікою;
- б) політично нестабільним становищем;
- в) великим рівнем безробіття;
- г) динамічною, перспективною економікою.

29. Глобальними заходами допомоги найбільш біднішим країнам є такі:

- а) дотримання принципів справедливої торгівлі;
- б) застосування демпінгових цін;
- в) боргові пільги;
- г) застосування протекціоністських заходів.

30. До нових індустріальних країн першого покоління відносять:

- а) Південна Корея, Тайвань, Сінгапур, Гонконг;
- б) Аргентина, Бразилія, Мексика;
- в) Малайзія, Таїланд, Індія, Чилі;
- г) Кіпр, Туніс, Туреччина, Індонезія.

Практичне заняття 3.2

Міжнародна економічна інтеграція

Мета заняття – виявити особливості та тенденції міжнародної економічної інтеграції у різних регіонах світу.

Тестові завдання для самоперевірки

1. Якщо дві країни укладають угоду, за якою експортно-імпортні операції резидентів цих країн не оподатковуються митами, то така форма інтеграції називається:

- а) спільний ринок;
- б) зона вільної торгівлі;
- в) митний союз;
- г) преференційна торгова угода.

2. Найбільш розвинутим інтеграційним утворенням у світі є:

- а) ЄС;
- б) Бенілюкс;
- в) НАФТА (Північноамериканська зона вільної торгівлі);
- г) СНД.

3. Придбання сталеливарного компанією заводу, що виробляє металоконструкції є прикладом:

- а) горизонтальної інтеграції;
- б) вертикальної виробничої інтеграції «зверху-вниз»;
- в) вертикальної виробничої інтеграції «знизу-вверх»;
- г) невиробничої інтеграції «вверх».

4. До основних цілей інтеграції належать:

- а) спільність економічних та інших проблем, розв'язання завдань торгової політики;
- б) створення зони вільної торгівлі, підтримка молодих галузей національної промисловості, географічна близькість країн;
- в) використання переваг економіки масштабу, сприяння структурній перебудові економіки, створення сприятливого зовнішньополітичного середовища;
- г) зростання конкуренції між виробниками інших країн.

5. Узгоджене скасування групою країн національних митних тарифів і запровадження загального митного тарифу та єдиної системи нетарифного регулювання торгівлі щодо третіх країн називається:

- а) спільний ринок;
- б) зона вільної торгівлі;
- в) митний союз;
- г) преференційна торгова угода.

6. Передумовою міжнародної економічної інтеграції є:

- а) сприяння структурній перебудові економіки;
- б) вплив ресурсів від менш економічно розвинених до більш розвинених;
- в) близькість рівнів економічного розвитку та ступеня економічної зрілості країн, що інтегруються;
- г) розв'язання завдань торгової політики.

7. Вертикальна інтеграція передбачає:

- а) об'єднання фірм, які виробляють подібні або однорідні товари;
- б) розвиток міжнародних економічних зв'язків на рівні кожного підприємства, що розширюються потім на держави;
- в) об'єднання фірм, що функціонують у різних виробничих циклах;
- г) утворення зон преференційної торгівлі.

8. Перетворення єдиного ринкового простору в цілісне економічне та політичне утворення передбачає:

- а) спільний ринок;
- б) зона вільної торгівлі;
- в) митний союз;
- г) політичний союз.

9. Приєднання заводу-виробника сировини чи напівфабрикатів до компанії, яка веде головне виробництво, є прикладом:

- а) вертикальної виробничої інтеграції «знизу-вверх»;
- б) вертикальної виробничої інтеграції «зверху-вниз»;
- в) горизонтальної інтеграції;
- г) невиробничої інтеграції «вверх».

10. Головною причиною створення НАФТА (Північноамериканської зони вільної торгівлі) було:

- а) близькість рівнів економічного розвитку, географічна близькість, спільні соціально-економічні проблеми;
- б) створення зони вільної торгівлі, підтримка молодих галузей національної промисловості, географічна близькість країн;
- в) використання переваг економіки масштабу, сприяння структурній перебудові економіки, створення сприятливого зовнішньоекономічного середовища;
- г) зростання конкуренції між виробниками інших країн.

11. Горизонтальна інтеграція передбачає:

- а) об'єднання фірм, які виробляють подібні або однорідні товари;
- б) розвиток міжнародних економічних зв'язків на рівні кожного підприємства, що розширюються потім на держави;
- в) об'єднання фірм, що функціонують у різних виробничих циклах;
- г) утворення зон преференційної торгівлі.

12. Найбільш інтегрованими мікроструктурами є:

- а) спільні підприємства;
- б) міжнародні організації;
- в) транснаціональні корпорації;
- г) інтеграційні союзи держав.

13. Країни, що інтегруються, домовляються про свободу пересування не тільки товарів і послуг, а й факторів виробництва (капіталу і робочої сили) на етапі:

- а) спільний ринок;
- б) зона вільної торгівлі;
- в) митний союз;
- г) преференційна торгова угода.

14. Основною метою створення АСЕАН (Асоціації держав Південно-Східної Азії) було:

- а) створення зони вільної торгівлі, підтримка молодих галузей національної промисловості, географічна близькість країн;
- б) сприяння регіональному співробітництву в економічній, соціальній та культурній сферах з метою зміцнення миру в регіоні;

- в) використання переваг економіки масштабу;
- г) спільність економічних та інших проблем, розв'язання завдань торгової політики, усунення митних бар'єрів.

15. Зменшення тарифів між двома або декількома країнами та збереження рівня тарифів при торгівлі з іншими країнами передбачас:

- а) спільний ринок;
- б) зона вільної торгівлі;
- в) митний союз;
- г) зона преференційної торгівлі.

16. З погляду регіональної економічної інтеграції Україна входить до складу таких утворень:

- а) ЄС, ВТО;
- б) АСЕАН, НАФТА, АТЕС;
- в) СНД, ВТО, ГУАМ;
- г) ЧЕС, СНД, ГУАМ.

17. Міжнародна економічна інтеграція – це:

- а) якісно новий етап розвитку міжнародного поділу праці, що передбачас поступове зближення й уніфікацію всіх структур національних господарств;
- б) розширення діяльності підприємства за національні межі;
- в) обмін науково-технічними знаннями, прискорене розвиток сфери послуг;
- г) зустрічний рух товарів, послуг, капіталів, інформації між країнами, що приносить їхнім власникам дохід.

18. Розширена реінтеграція передбачас:

- а) об'єднання країн регіону;
- б) об'єднання окремих учасників інтеграційних угруповань на попередніх принципах або всіх учасників, але на якісно нових засадах;
- в) відновлення того чи іншого інтеграційного угруповання у попередньому складі на тих же політико-економічних засадах;
- г) включення до інтеграційних об'єднань, що відновлюються, нових учасників на тих чи інших засадах.

19. Процес економічної взаємодії країн, який приводить до зближення господарських механізмів, який набирає форми міждержавних угод і погоджено регулюється міждержавними органами, називається:

- а) спільний ринок;
- б) зона вільної торгівлі;
- в) митний союз;
- г) економічний союз.

20. Типовим прикладом зони вільної торгівлі є:

- а) Північноамериканська угода про вільну торгівлю (НАФТА);
- б) Європейський Союз;
- в) Бенілюкс;
- г) Співдружність незалежних держав (СНД).

21. Ознакою міжнародної економічної інтеграції є:

- а) глобалізація;
- б) проникнення ТНК у всі сфери міжнародної економіки;
- в) регіоналізація економічної діяльності;
- г) взаємопроникнення та переплетіння національних економічних структур.

22. До Південноамериканського спільного ринку (МЕРКОСУР) входять:

- а) США, Канада, Мексика;
- б) Аргентина, Бразилія, Уругвай, Парагвай;
- в) США та Канада;
- г) Алжир, Лівія, Туніс, Марокко.

23. Часткова реінтеграція передбачає:

- а) відновлення того чи іншого інтеграційного угруповання у попередньому складі на тих же політико-економічних засадах;
- б) об'єднання країн регіону;
- в) об'єднання окремих учасників інтеграційних угруповань на попередніх принципах або всіх учасників, але на якісно нових засадах;
- г) включення до інтеграційних об'єднань, що відновлюються, нових учасників на тих чи інших засадах.

24. Юридично відносини Україна – ЄС закріплені в:

- а) Законі України «Про зовнішньоекономічну діяльність»;
- б) Угоді про узгодження спільної політики;
- в) Угоді про Партнерство та Співробітництво;
- г) ці відносини не регулюються жодним документом.

25. Протилежною за своєю сутністю до інтеграції є:

- а) реінтеграція;
- б) глобалізація;
- в) дезінтеграція;
- г) інтернаціоналізація.

26. Недоліком інтеграції є:

- а) зростання конкуренції між виробниками інших країн;
- б) демографічний ефект;
- в) створення сприятливого зовнішньополітичного становища;
- г) збільшення кількості злиттів компаній.

27. Система міждержавних органів, які координують діяльність інтеграційних угруповань, створюється на етапі:

- а) зони вільної торгівлі;
- б) преференційної торгової угоди;
- в) митного союзу;
- г) політичного союзу.

28. Типовим прикладом економічного союзу є:

- а) Північноамериканська угода про вільну торгівлю (НАФТА);
- б) Європейська асоціація вільної торгівлі;
- в) Бенілюкс;
- г) зона вільної торгівлі «США—Канада».

29. Повна реінтеграція передбачає:

- а) об'єднання окремих учасників інтеграційних угруповань на попередніх принципах або всіх учасників, але на якісно нових засадах;
- б) відновлення того чи іншого інтеграційного угруповання у попередньому складі на тих же політико-економічних засадах;

- в) об'єднання країн регіону;
- г) включення до інтеграційних об'єднань, що відновлюються, нових учасників на тих чи інших засадах.

30. До Північноамериканської угоди про вільну торгівлю (НАФТА) входять:

- а) Аргентина, Бразилія, Уругвай, Парагвай;
- б) США, Канада, Мексика;
- в) США та Канада;
- г) Алжир, Лівія, Туніс, Марокко.

Практичне заняття 3.3

Досвід європейської інтеграції. ЄС та Україна

Мета заняття – сформулювати уявлення щодо передумов, етапів та особливостей розвитку європейської інтеграції, основних аспектів співпраці України з Європейським Союзом.

Тестові завдання для самоперевірки

1. Юридично відносини Україна – ЄС закріплені в:

- а) Законі України «Про зовнішньоекономічну діяльність»;
- б) Угоді про узгодження спільної політики;
- в) Угоді про Партнерство та Співробітництво;
- г) ці відносини не регулюються жодним документом.

2. Органами Європейського Союзу є:

- а) Європейський Парламент;
- б) Економічний і соціальний комітет;
- в) Європейська Комісія;
- г) Європейський інвестиційний банк.

3. Мета створення Європейського Союзу – це:

- а) географічна близькість країн-учасниць;
- б) створення єдиного західноєвропейського простору без внутрішніх кордонів;
- в) утворення зони вільної торгівлі;
- г) створення міжнародного банку з правами емісії єдиної валюти.

4. Інститутами Європейського Союзу є:

- а) Європейська Комісія;
- б) Європейський Парламент;
- в) Економічний і соціальний комітет;
- г) Європейський інвестиційний банк.

5. Посередницька функція Голови Ради ЄС полягає в:

- а) координації роботи всередині самої Ради;
- б) формуванні порядку денного засідання Ради, робочих груп;
- в) можливості висувати власні ініціативи;
- г) забезпеченні узгодження різних позицій країн-членів.

6. Допоміжними органами Європейського Союзу є:

- а) ЄВРОПОЛ;
- б) Європейський Парламент;
- в) Європейська Агенція з екології;
- г) Європейський інвестиційний банк.

7. До повноважень Європейського Парламенту відносяться:

- а) повноваження на участь у законодавчому процесі;
- б) бюджетні повноваження;
- в) право на призначення членів Європейської Комісії;
- г) виконання судових рішень, прийнятих Європейським Судом.

8. Координаційна функція Голови Ради ЄС полягає в:

- а) формуванні порядку денного засідання Ради, робочих груп;
- б) координації роботи всередині самої Ради;
- в) можливості висувати власні ініціативи;
- г) забезпеченні узгодження різних позицій країн-членів.

9. До повноважень Ради Міністрів відносяться:

- а) повноваження на участь у законодавчому процесі;
- б) бюджетні повноваження;
- в) право вимагати від Комісії ініціювання нового правового акту;
- г) координаційні повноваження в сфері економічної політики та політики зайнятості.

10. Рахункова палата:

- а) виконує судові рішення, прийняті Європейським Судом;
- б) перевіряє дотримання порядку здійснення платіжних операцій;
- в) призначає суддів Європейського Суду;
- г) призначає членів Європейської Комісії.

11. Судді Європейського Суду призначаються:

- а) Європейською Комісією;
- б) Радою Міністрів;
- в) Рахунковою Палатою;
- г) урядами країн-членів Європейського Союзу.

12. Європейський Суд:

- а) висуває законодавчі ініціативи;
- б) перевіряє порядок здійснення всіх платіжних операцій ЄС;
- в) забезпечує дотримання права в процесі тлумачення та застосування Договору про заснування ЄС;
- г) призначає членів Європейської Комісії.

13. Адміністративна функція Голови Ради ЄС полягає в:

- а) координації роботи всередині самої Ради;
- б) формуванні порядку денного засідання Ради, робочих груп;
- в) можливості висувати власні ініціативи;
- г) забезпеченні узгодження різних позицій країн-членів.

14. Метою діяльності Європейського центрального банку є:

- а) забезпечення цінової стабільності та підтримки загальної економічної політики Європейського Союзу;
- б) формування зони вільної торгівлі;
- в) створення міжнародного банку з правами емісії єдиної валюти;
- г) складання проекту бюджету Європейського Союзу.

15. Одного представника до Європейської Комісії делегують такі країни:

- а) великі країни;
- б) нові індустріальні країни;
- в) постсоціалістичні країни
- г) країни, окрім великих.

16. Комітети Європейського Парламенту:

- а) призначають членів Європейської Комісії;
- б) обговорюють поточні законодавчі проекти, формують позицію органу щодо питань, винесених на розгляд Радою чи Комісією;
- в) формує проект бюджету Європейського Союзу;
- г) складає договори з третіми країнами.

17. Одноголосність необхідна у прийнятті рішень у сферах:

- а) промисловості;
- б) сільського господарства;
- в) екології;
- г) програм технологічного розвитку.

18. Ініціативна функція Голови Ради ЄС полягає в:

- а) координації роботи всередині самої Ради;
- б) формуванні порядку денного засідання Ради, робочих груп;
- в) можливості висувати власні ініціативи;
- г) забезпеченні узгодження різних позицій країн-членів.

19. В основному ухвалення рішень Ради ЄС відбувається:

- а) простою більшістю голосів;
- б) кваліфікованою більшістю голосів;
- в) одноголосним голосуванням;
- г) за рішенням Голови Ради ЄС.

20. Кваліфікована більшість голосів необхідна щодо прийняття рішень у сферах:

- а) промисловості;
- б) сільського господарства;
- в) охорони довкілля;
- г) програм технологічного розвитку.

21. Два члени до Європейської Комісії делегують такі країни:

- а) малі країни;
- б) великі країни;
- в) нові індустріальні країни;
- г) постсоціалістичні країни.

22. Повний склад Європейської Комісії затверджується:

- а) Європейським Судом;
- б) Європейським Парламентом;
- в) Радою Міністрів;
- г) Рахунковою Палатою.

23. Дії Європейської Комісії базуються на принципі:

- а) системності;
- б) колегіальності;
- в) компетентності;
- г) ініціативності.

24. Найчисленнішою установою Європейського Союзу є:

- а) Європейський Парламент;
- б) Європейський Суд;
- в) Рада Міністрів;
- г) Європейська Комісія.

25. Україна є членом Європейського Союзу:

- а) так;
- б) ні;
- в) асоційованим членом;
- г) не членом Європейського Союзу, а спостерігачем.

Завдання для самостійної роботи

1. Із 2004 року членами Європейського Союзу стали 10 країн Центральної та Східної Європи, з 2007 року ще дві (Болгарія та Румунія). Проаналізуйте, як вплинули ці розширення ЄС на розвиток двостороннього економічного співробітництва України з цими державами у сфері міждержавної торгівлі, валютно-фінансовій сфері, залученні інвестицій, коопераційній співпраці, міграції робочої сили.

2. Вискажіть свою думку щодо якісних характеристик інтеграційних процесів у Європі, які є: а) сприятливими для України; б) несприятливими для неї. Висновки подайте у вигляді таблиці. Запропонуйте шляхи усунення несприятливих для України аспектів європейських інтеграційних процесів.

3. Спробуйте визначити умови, за яких Україна може увійти до складу інтеграційних угруповань держав з наднаціональним регулюванням з огляду на існуючі економічні та соціально-політичні аспекти розвитку. Якого типу має бути укладена угода між державами-членами Європейського Союзу для регулювання відносин у всіх сферах замість національного законодавства.

4. Фондовий ринок України недостатньо розвинутий з огляду на світові тенденції, хоча високий рівень його розвитку є одним із критеріїв приєднання України до Європейського Союзу. Визначити, які заходи необхідно зробити для ефективної взаємодії європейських фінансових ринків та фондового ринку України.

5. В останні роки помітно активізувалося співробітництво України та ЄС в галузі енергетики, сільського господарства, охорони навколишнього середовища. За підтримки ЄС здійснюється реформування системи управління газотранспортною системою України, модернізація вугільної промисловості. З огляду на це, визначте які сфери економіки зможуть ефективно використати свої переваги у співпраці з Європейським Союзом.

Практичне заняття 3.4

Міжнародне співробітництво в розв'язанні глобальних проблем сучасності

Мета заняття – виявлення природи, особливостей та можливих наслідків глобальних проблем, шляхів їх вирішення.

Тестові завдання для самоперевірки

1. Глобалізація – це:

- а) сукупність економічних, соціальних та інших суперечностей, невирішення яких ставить під загрозу існування людства;
- б) процес всередині країн, що підпорядковують внутрішні рухи загальним світовим тенденціям та особливостям;
- в) процес інтернаціоналізації внутрішніх ринків країн;
- г) об'єднання країн світу для вирішення конкретних проблем.

2. Глобальні проблеми людства – це:

- а) процес інтернаціоналізації внутрішніх ринків країн;
- б) об'єднання країн світу для вирішення конкретних проблем;

- в) сукупність економічних, політичних та інших суперечностей, не вирішення яких ставить під загрозу існування людства;
- г) процес всередині країн, що підпорядковують внутрішні рухи загальним світовим тенденціям та особливостям.

3. Ознаками глобальних проблем є такі:

- а) масштаб негативних наслідків має глобальний характер;
- б) національний характер;
- в) наслідки мають регіональний характер;
- г) їх розв'язання вимагає непосильних витрат для держави.

4. До глобальних проблем сучасності можна віднести:

- а) проблема роззброєння;
- б) екологічне забруднення окремих регіонів;
- в) проблема народонаселення;
- г) проблема стандартизації вищої освіти.

5. Термін «глобальні проблеми» був введений вченими:

- а) Організації Об'єднаних Націй;
- б) Римського клубу;
- в) Європейського Союзу;
- г) Паризького клубу.

6. Демографічний вибух характерний для таких країн:

- а) промислово розвинутих;
- б) країн, що розвиваються;
- в) нових індустріальних країн;
- г) постсоціалістичних країн.

7. Ініціатором створення Римського клубу був:

- а) Д.Медоуз;
- б) А.Сміт;
- в) В.Леонт'єв;
- г) А.Печчеї.

8. До демографічних проблем людства можна віднести:

- а) масовий виїзд місцевого населення до селищ;
- б) демографічна криза в промислово розвинених країнах;

- в) демографічний вибух, в країнах, що розвиваються;
- г) контрольована зовнішня та внутрішня міграція населення.

9. Демографічний вибух – це:

- а) неконтрольована зовнішня та внутрішня міграція населення;
- б) порушення відтворення населення, що загрожує існуванню;
- в) різке зростання числа населення, не пов'язане із об'єктивними вимогами соціально-економічного розвитку суспільства;
- г) неконтрольована урбанізація в країнах, що розвиваються.

10. Глобальні проблеми призводять до:

- а) економічних та соціальних втрат;
- б) екологічного забруднення;
- в) політичної кризи;
- г) культурного занепаду.

11. Демографічна криза існує у таких країнах:

- а) постсоціалістичних країн;
- б) країн, що розвиваються;
- в) нових індустріальних країн;
- г) промислово розвинутих.

12. Вирішення проблеми роззброєння передбачас:

- а) проведення ядерних випробувань;
- б) демілітаризацію зон озброєних конфліктів;
- в) використання космічного простору у військових цілях;
- г) скорочення військових витрат.

13. Демографічна криза – це:

- а) різке зростання числа населення, не пов'язане із об'єктивними вимогами соціально-економічного розвитку суспільства;
- б) порушення відтворення населення, що загрожує існуванню;
- в) неконтрольована зовнішня та внутрішня міграція населення;
- г) неконтрольована урбанізація в країнах, що розвиваються.

14. Конверсія – це:

- а) обмін товарами та послугами між країнами світу;
- б) поступове переведення надлишкових ресурсів, зайнятих у військовій сфері, в суспільну сферу;

- в) модернізація існуючого обладнання підприємств;
- г) реорганізація виробничого процесу.

15. Найбільш кризовою в екологічному плані є:

- а) Африка;
- б) Австралія;
- в) Америка;
- г) Європа.

16. Характеристиками глобальної екологічної проблеми є:

- а) забруднення відходами водних систем;
- б) знищення окремих видів живого світу;
- в) демографічний вибух, в країнах, що розвиваються;
- г) контрольована зовнішня та внутрішня міграція населення.

17. Економічними методами управління якістю довкілля є:

- а) субсидії на державні екологічні проекти;
- б) тарифне і нетарифне регулювання;
- в) екологічні платежі: на викид шкідливих речовин;
- г) квотування та ліцензування імпортованої продукції.

18. Основною причиною демографічної кризи є:

- а) урбанізація населення;
- б) перевищення рівня народжуваності над рівнем смертності;
- в) внутрішня міграція населення;
- г) забруднення навколишнього середовища.

19. Наслідком неконтрольованої урбанізації є:

- а) зменшення кількості трудових ресурсів;
- б) погіршення умов використання територій, житлового фонду, інженерного устаткування;
- в) депопуляція;
- г) стрімке збільшення попиту на продукти харчування.

20. Невирішені глобальні проблеми скорочення озброєння пов'язані з:

- а) відсутністю потрібних для цього коштів;
- б) невідповідністю геополітичним інтересам окремих країн;

- в) неможливістю контролювати цей процес;
- г) неспроможністю переорієнтації виробництва на інші товари.

21. Демографічні проблеми регулюються:

- а) Організацією Об'єднаних Націй;
- б) Римським клубом;
- в) Всесвітньою торговою організацією;
- г) Міжнародним валютним фондом.

22. Глобальні військові витрати мають тенденцію до:

- а) зменшення;
- б) коливання;
- в) збільшення;
- г) вони не змінюються.

23. Найбільш актуальною проблемою охорони здоров'я є:

- а) проблема загрози термоядерної війни;
- б) боротьба з онкологічними захворюваннями, СНІДом;
- в) демографічна проблема;
- г) екологічна проблема.

24. Основною проблемою серед глобальних екологічних є:

- а) забруднення світових водних систем;
- б) знищення окремих видів живого світу;
- в) збереження людини як виду;
- г) забруднення навколишнього середовища різними видами шумів.

25. Прогресуюче забруднення водних джерел призведе до:

- а) збільшення споживання води;
- б) дефіциту питної води;
- в) знищення окремих видів живого світу;
- г) «парникового ефекту».

26. Майбутнім наслідком демографічного вибуху буде:

- а) зменшення попиту на продукти харчування;
- б) зменшення кількості трудових ресурсів;
- в) стрімке збільшення попиту на продукти харчування;
- г) депопуляція.

27. Для міжнародної співпраці в галузі мирного використання атомної енергії було створено:

- а) МАГАТЕ;
- б) ООН;
- в) ВТО;
- г) НАТО.

28. Нагромадження в атмосфері вуглекислого газу може призвести до:

- а) знищення окремих видів живого світу;
- б) забруднення світових водних систем;
- в) дефіциту питної води;
- г) «парникового ефекту».

29. Елементами системи глобальної екологічної безпеки є:

- а) невтручання у конфлікти між державами;
- б) рівна екологічна безпека;
- в) міжнародне співробітництво у сфері охорони довкілля;
- г) регулювання міграційних потоків.

30. Стратегія стійкого розвитку передбачає:

- а) міжнародне співробітництво у сфері охорони довкілля;
- б) невтручання у міждержавні конфлікти;
- в) регулювання державою міграційних потоків;
- г) пошук моделі світового розвитку, яка би гарантувала розгортання економічних і соціально-політичних процесів без катастроф.